

KMETOVALEC

GLASILO
KMETIJSKE DRUŽBE

V
LJUBLJANI

R. Z. Z. O. Z.

Celoletna naročnina znaša **Din 25**— (za inozemstvo Din 35—).
List izhaja v zimskem času dvakrat, čez poletje enkrat mesečno.

Uredništvo in upravništvo v Ljubljani, Novi trg št. 3.

Cene oglasom za enkratno objavo:

$\frac{1}{2}$ strani Din 800— in Din 40— oglasne takse $\frac{1}{8}$ strani Din 200— in Din 5— oglasne takse
 $\frac{1}{4}$ strani Din 400— in Din 20— oglasne takse $\frac{1}{16}$ strani Din 100— in Din 2— oglasne takse

Mali oglašni beseda po 50 par in Din 2— oglasne takse

Priloge listu se računajo za vsakih 1000 prilog po 100 Din.

Vsebina: Tudi požarno zavarovanje treba preurčiti. — Pridelovanje ovsa. — Drenaža s posebnim ozirom na barjanski svet. — Razno. — Kateri sorte? — Setev. — Hren. — Korenje in fižol. — Čisti nasadi. — Novejša trtna bolezen. — Razno. — Nekaj o govejem hlevu. — Gospodarske kalkulacije perutninarstva. — Razno. — Marc (sušec). — Čebele v fabulariju-marcu. — Vprašanja in odgovori. — Družbene zadeve in razno. — Priloga: Vnovčevalec.

Od enega in istega kosa je napravljeno perilo —

pa se ga nekaj kmalu raztrga, nekaj zapere in nekaj ga je še kot da je novo. To je gospodinjam večkrat uganka, — ker ne pomislijo na pranje. Kaiti mnogo pralnih sredstev pri odločevanju nesnage razjeda tudi tkivo, dočim druga sredstva zopet nesnago samo pobelijo, a je od tkanine ne odločijo. V tem je rešitev uganke. Zlatorog-ovi izdelki: Zlatorog-ovo milo; Zlatorog-ovo terpeninovo milo kakor tudi Zlatorog-ove luske pa temeljito očistijo vsako perilo nesnage in s tem pospešujejo trdnost perila. — Zlatorog-ovi izdelki slove po svoji izdatnosti in po svoji učinkovitosti. Naše vrle gospodinje dobroto Zlatorog-ovih mil dobro poznajo, ker trde: „Le Zlatorog milo da belo perilo!“ 12

Oskrbnik

vojaščine prost, s prakso v vseh panogah kmetijstva, trezen in pošten želi službo za takol. — Ponudbe z navedbo pogojev poslati na upravo pod šifro: „Sposoben 38“.

Bika

simodolske pasme, 21 mesecev starega, za plemo, ima na prodaj: Graščina Polhovgradec pri Ljubljani. 32

Vezane letnike „Kmetovalca“

11 letnikov, od 1924 do 1934, so na prodaj! Naslov pri Upravi Kmetovalca v Ljubljani pod šte. 27. 27

Kupim domače češplje

cepljene, par sto dreves, prvovrstne. Ponudbe z navedbo zadnje cene, poslati takoj na: Upravo Kmetovalca v Ljubljani šte. 33. 33

Centrala za umetno valjenje

v obratu do 31. maja na perutninarskem pitališču v Poljanah pri Št. Vidu nad Ljubljano. 25

Oskrbnik,

kavcije zmožen, s prakso, trezen in mirnega značaja, išče nameščenja na večjem posestvu. Naslov v upravi lista, pod „Vesten“ šte. 37. 37

Sadno drevje.

Prvovrstne visoko in srednjevelike jablane, hruške in orehe oddaja po zmernih cenah drevesnica Vinko Stopar v Velenju. 31

Gonilna jermena

za vse pogone dobavlja najceneje Fran Tršar, strojarna, Vrhnika. — Zahtevajte ponudbo. 22

Sadno drevje,

jablane, hruške in češnje vseh vrst po sadnem izboru. Jamstvo za sorte. Več po dogovoru: Ivan Hafner, Sv. Duh 30, pošta: Škofja Loka. 21

Gozdne sadike

za pomladansko pogozdovanje 4 in 5 letne presajene smrekove ter 2 in 3 letne mecesnove, prvovrstne, močne in zdrave, kakor tudi

cipresne sadike

za vrtno ograje v različnih višinah do 1,20 m v večji množini naprodaj pri: Franc Dolenc, Preddvor nad Kranjem. 39

Tri bikce

en montafonec 15 mesecev, dva simodolca 11 in 8 mesecev, vsi zelo lepi iz najboljših rodov, ima na prodaj: Franc Košak, Grosuplje. 19

Oskrbnik

z večletnimi spričevali izvežban v vseh kmetijskih strokah, išče službo za takol. Naslov pri upravi „Kmetovalca“ pod: Oskrbnik šte. 36. 36

Šparglove sadike

najboljše vrste, zletne, nudi po zelo ugodni ceni: Marija Puh, Ljubljana, Gradaška ul. 22. 17

Gnojnične sode

trpežno izdelane, kakor tudi drugo posodo po nizkih cenah izdeluje: Viktor Homan, sodarski mojster v Strazišču 63 pri Kranju. 11

Cepljene trte.

iz vrst „Trsnega izbora“ in tudi sadna drevesa nudi L. Trsničarska zadruga, pošta: Jursinci pri Ptuj. — Pišite po cenik! 112

Sadjarji!

Zakaj od Hrastnika naročate sadna drevesca od sorti: Bauman, Kanada, Jonathan, Ontario, Mašanceli, Londonski, Landsberška, Bojkovo in druge sorte?

1.) Zato ker Hrastnik vzgaja sadna drevesca strogo po strokovnih predpisih.

2.) Zato ker Hrastnik vzgaja vsa sadna drevesca brez pretiranega gnojenja.

3.) Zato ker Hrastnik ima drevesnice v treh različnih nadmorskih legah oziroma višinah. Za vinorodni pas vzgaja sadna drevesca v St. Ilju pri Velenju. Za kraje kjer neuspeva vinska trta, vzgaja sadna drevesca v St. Janžu pri Dravogradu. Za mrzli pas pa vzgaja sadna drevesca v Libeličah nad Dravogradom.

4.) Zato ker Hrastnik jamči za rast in pristnost sorte za vsak komad.

5.) Zato ker Hrastnik daje drevesca na 3 mesečno plačilno dobo.

Strokovne nasvete in navodila daje zastoni. Zato zahtevajte nemudoma ponudbo, da se Vas bo zamoglo solidno postreči od: Trsnic in drevesnic Vinko Hrastnik, St. Ilj pri Velenju. 35

Prejo

laneno, konoplino in volneno, sprejema v tkanje rjuh, brisač in raševine tkalnice „Krosna“ v Ljubljani, Zrinskega cesta 6. Oblačil se s tkanino lastnega pridejka, da pomagaš odpraviti krizo! 6

Valilnik sistema „Nickerl“

za 220 lalc, skoraj popolnoma nov (samo štirikrat rabljen), s termometrom in vlagomerom, se proda za polovično ceno Din 2000.—. Istotam se proda popolnoma nova, še nerabljena umetna koklja za polovično ceno Din 800.—. Naslov se izve pri upravi „Kmetovalca“ v Ljubljani pod šte. 34. 34

Sadna drevesa in cepljeno trsje.

Same potomce od rodovitnih dreves in trsov, kateri stalno in najbolj rodijo, dobite še v drevesnici Ivan Gradšnik, Šmarjeta pri Celju. Zahtevajte seznam. 30

Fige, slive, brinje in rozine

za žganjekuho, oddaja po ugodnih cenah: Veletrgovina Ivan Jelačin, Ljubljana, Emonska cesta 8. 3

Drevesnica Kmetijske družbe v Ljubljani

Cenik in zaloga sadnega drevja Kmetijske družbe v Ljubljani za pomlad 1935.

- Visokodebelne jabolane:** virginski rožnik, čelini, srčika, landsberška reneta, zlata parmena, prinčevo jabolko, Jonathan, damasonov kosmač, Baumanova reneta, mošangar, carjevič Rudolf, Bismark, ontario, Bojkovo jabolko, londonski peping, bobovec in Bellefleur . . . I. vrsta komad po Din 10.—
II. vrsta komad po Din 6.—
- Visokodebelne žilhtne hruške:** Zgodnja Magdalenka, Klapovka, amanliška, Viljamovka, Avranška, Hardijeva, kongresovka, društvena, kleržo, boskovka, Blumenbachova, češka ananas, zimska dekanka, pastorovka
I. vrsta komad po Din 10.—
II. vrsta komad po Din 6.—
- Visokodebelne hruške moštnice:** Koroške moštnice in ozimke . . . . . I. vrsta komad po Din 10.—
II. vrsta komad po Din 6.—
- Visokodebelne višnje:** Senčna amarela in Ostheimska I. vrsta komad po Din 10.—
- Visokodebelne češplje:** pozna mirabela, velika rumena, laška češplja, Viktoria, Kirke, Jefferson . . . . . I. vrsta komad po Din 10.—
II. vrsta komad po Din 6.—
- Visokodebelne črešnje:** Zgod. majeva, Ramon oliva, črna hrustavka . . . . . I. vrsta komad po Din 10.—
- Nizkodebelne jabolane (pritlikavci), cepljene na dusenovcu in paradiževcu:** Beličnik, rdeči astrahan, charlamovsky, gdanski robač, landsberška reneta, zlata parmena, prinčevo jabolko, Jonathan, Baumanova reneta, pisani kardinal, londonski peping, Antonovka, Bojkovo jabolko, kanadka, boskopski kosmač . . . . . I. vrsta komad po Din 12.—
- Nizkodebelne hruške (pritlikavci), cepljene na kutino:** . . . . . (razprodane!)
- Nizkodebelne višnje, cepljene na mahalebko:** Senčna amarela in Ostheimka . . . . . I. vrsta komad po Din 12.—
- Marelice:** Klosterneuburške . . . . . I. vrsta komad po Din 15.—
- Breskve:** Zgodnji Aleksander, kraljica vrtov, mayflower, zmagovalka, Mignon, Halle . . . . . I. vrsta komad po Din 10.—
- Visoki ribez in kosmulje, cepljene na zlati ribez . . . . . I. vrsta komad po Din 12.—**

Dobavna pojasnila naročnikom sadnega drevja.

Naročite drevesa pravočasno; za spomladansko saditev naročite vsaj do 10. marca, ker sredi marca razpošiljamo drevje, dokler traja zaloga.

Vsem naročnikom so strokovni nasveti družbenih strokovnjakov brezplačno na razpolago. Naročniki sadnega drevja, ki žele kaka pojasnila, naj se ustno ali pismeno obrnejo tozadevno na Kmetijsko družbo v Ljubljani.

Cenjene odjemalce opozarjamo, da se družbena drevesnica nahaja sedaj na graščinskem zemljišču na Bokalcih pri Viču, odkoder se ekspedirajo večje pošiljke. **Nadrobna oddaja se vrši na dvorišču Kmetijske družbe, Novi trg 3.**

Vse sadne vrste v družbeni drevesnici so cepljene s cepiči iz najboljših sadosnosnikov, ki izvirajo iz najrodovitnejših maternih dreves.

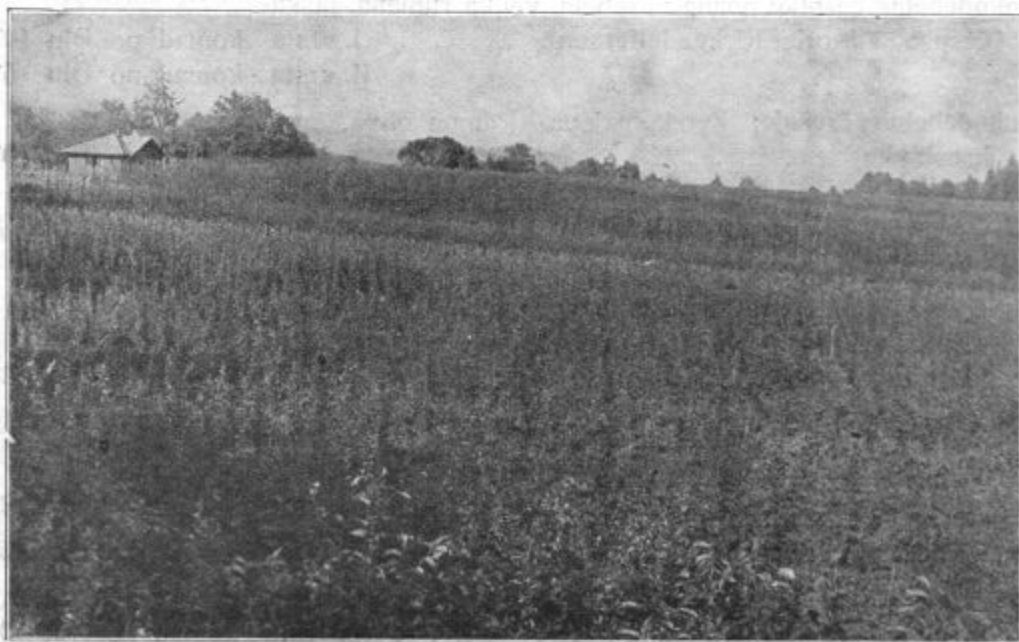
Naročila se sprejemajo le proti predplačilu ali proti ari, ostanek se pri pošiljavi brezpogojno povzame. Ob naročitvi pošljemo poštno položnico za nakazilo denarja. Pri vsaki naročitvi je točno navesti železniško postajo. Manj kot 10 dreves se ne pošilja po železnici. K avtobusom se dostavi samo plačano drevje. Kmetijska družba si pridržuje pravico poslati kako drugo pripravno vrsto dreves, če bi naročena vrsta že pošla.

Cene so franko postaja Ljubljana. Plačljivo in tožljivo v Ljubljani. Na zahtevo jamstvo za pristnost vrst za dobo 5 let.

Stroški za pošiljanje sadnega drevja po železnici so določeni za vsak ovoj in žel. vozni list po 15 Din. Pri naročilih preko 50 dreves se ovoji ne računajo. Pri odjemu preko 100 dreves 10% popusta.

Naročniki, ki žele drevesa osebno prevzeti pri Kmetijski družbi v Ljubljani, naj se zglase v družbeni pisarni: Novi trg 3.

Sadjarji, drevesnica Kmetijske družbe je v naši državi najstarejša, saj obstoja že od 1823. leta semkaj, to je polnih 112 let. Naloga vseh podružničnih odborov je, da opozorijo člane na družbeno drevesnico in da skušajo izvesti skupno naročilo za svoje člane. V takih primerih daje družba poseben popust.

Družbena drevesnica na Bokalcih pri Ljubljani v površini 6 oralov.

Tudi požarno zavarovanje treba preurediti.

V. Janhar.

Današnje gospodarske prilike zahtevajo treznih ukrepov na vseh pridobitnih področjih in njihovih pomožnih ustanovah.

Ker se zadnje čase v tem pogledu opaža dobra volja tudi na najmerodajnejših mestih, je nujno potrebno, da na tem mestu pokažemo na bolečino in njeno ozdravljenje, po katerem hrepeni sleherni posestnik, t. j. za izboljšanje skrajno neprimerne postopanja v zadevi zavarovanja proti požaru.

Danes je že prav malo ljudi, ki bi ne priznavali velike važnosti tega zavarovanja, še manj pa je takih, ki bi odobravali postopek zavarovalnic, ko ta ni v nikakem skladu z njihovimi izplačili zapadlih zavarovalnin.

Takrat, ko je namreč posestnik zavaroval svoje poslopje, skoraj vselej v trdni veri, da je poslopje vredno znatno več, kakor znaša vsota, za katero se je zavaroval, ni niti najmanj dvomil, da bi bil za zavarovanje določil previsoko vsoto. V tej zavesti živi in točno plačuje letne premije, čeprav mora ta denar pritrpati pri najnujnejših življenjskih potrebah. Saj ravno ponos v svoja gospodarska poslopja spada v eno prvih lepih lastnosti našega kmetovalca in neodpustljiv greh bi bil, pa najsi bo že v gospodarskem kakor v splošno-kulturnem pogledu, če bi se ta ponos na kakršenkoli način omajal.

Zato si ni težko predstavljati njegovega razočaranja, katero neredko prehaja tudi v obup, ko v primeru nesreče požarna komisija hladno ugotovi, da njegovo poslopje pravzaprav ni bilo niti daleč teoliko vredno, za kolikor je bilo zavarovano in da bo vsled tega nesrečni pogo-relec dobil morda komaj polovico zavarovane vsote.

Stoinkokrat je imel priliko ugotovljati obstoječe poslopje, v podrobnosti vsakega tramiča in deske, ki bi ob pravilni oskrbi postarali morda še tri rodove za njim; sedaj pa mora podpisati ugotovitev, ki je

bila posneta iz drobnega pepela, da je bilo to poslopje n. pr. vredno le še 20% prvotne vrednosti, ker je bilo staro že 80 let. In vendar, če je bilo pravilno oskrbovano, ni bilo morda niti 10% manjvredno, kakor tedaj, ko je bilo zgrajeno.

Z ozirom na to, je nujno potrebno, da se zakonitim potom **podrobno določi postopek zavarovanja proti požaru in to zlasti glede vrednosti objektov v času zavarovanja.**

V ta namen naj zavarovalnice ne pooblaščajo takih zastopnikov, ki imajo pred očmi le višino provizije zavarovane vsote poedincev, temveč naj nastavijo predvsem strokovno usposobljene, vestne in kavcije zmožne ljudi, ki jim bo mar tudi korist zavarovancev in zavarovalnice.

Edino po takih zastopnikih je mogoče pričakovati, da bodo zavarovanja vsestransko ugodno sklenjena ter dejanska vrednost zavarovanih predmetov in objektov res pravilno ocenjena. Za svoje vestno delo naj svojim zavodom jamčijo s primerno kavcijo. Ako se še določi, da se more vsako zavarovanje skleniti le do gotove najvišje dopustne mere (n. pr. $\frac{3}{4}$ polne vrednosti), potem odpade tudi vsaka bojazen na kake morebitne zlorabe.

Nadalje je dosedanja praksa v pogledu zavarovanja proti požaru tudi temeljito ovrgla doslej običajni 1, oziroma 2% letni odpis (amortizacija) poslopij in 10% odbitek od premičnin. Znano je, da stoje še skoraj v vsaki vasi poslopja v popolnoma uporabnem stanju (pa najsi bodo že zidana ali lesena), ki so že po več stoletij kljubovala vsem neprilikom. Poznamo pa tudi moderne, po vseh strokovnih predpisih zgrajena poslopja, ki so že prva leta pokazala svoje večje ali manjše nedostanke, pa tudi take, ki so se že med gradnjo porušila.

Da ne bo nesporazumljen, naj zastopniki zavarovalnic tudi od časa do časa pregledajo in ugotovijo stanje zavarovanih poslopij in premičnin ter v primeru njihove manjvrednosti temu odgovarjajoče znižajo zavarovanje in s tem višino letnih zav. premij.

Kakor za stanovanjska in gospodarska poslopja, velja vse povedano tudi za premičnine (stroje, orodje i. t. d.). Saj vendar ni vseeno, če stroj dela skozi vse leto ali pa le par ur letno, če se nahaja na suhem skednju ali v vlažni kleti, če se redno maže ali vsestransko zanemarja i. t. d.

Na ta način se bo zopet dvignilo zadnje čase prav resno omajano vero v pravično postopanje v tem pogledu in rešilo se bo našemu narodnemu gospodarstvu marsikatero, sicer nepopravljivo škodo.

Poljedelstvo in travništvo.

Pridelovanje ovs.

Fr. Malasek.

Te dni sem iskal po kmetih vzorec ovs. za kmetijsko-poskusno postajo v Sarajevem. Ugotovil sem, da pri nas pravzaprav lepega semenskega ovs. nimamo. To, kar so mi kmetje kot semenski oves kazali, so bile same smeti lahkega zrna, polno plevela grašice, ljulike, glavno pa osata in plev.

Tak oves potem sejejo in nihče se ne potruži, da bi oves na trijerju očistil, čeprav imajo na razpolago dovolj trijerjev. Povsod se sliši jadikovanje, da se to in ono ne izplača, in če torej ne bomo krizi kljubovali v temeljnih načelih, potem nam ni pomoči. Naša živinoreja ne more kakovostno naprej, ker nam primanjkuje močne krme, predvsem ovs. Oves je neobhodno potrebna krma vsem mladim odstavljenim živalim, kakor tudi plemenjakom.

Oves je travnata rastlina, ki se zadovolji s slabšo in manj rodovitno zemljo, samo ako je ista dovolj vlažna in rahla. Zato ima posebno pripravne korenine, ki so močne, dolge in goste, da na ta način ohrani svoj obstoj. Posebno hvaležen je za deviško zemljo na preoran pušči. V taki zemlji napravi dolge in močne korenine, zemlja drži vlogo, se bolje pregreje in oves tudi bolje raste. Je živo zelenega in širokega listovja. Še boljše se počuti, če je sejan s strojem.

Kakor vsa jesenska žita, se priporoča tudi rastoči oves, če se je na njivi napravila skorja, spomladi z lahkimi branami pobranati, da se skorja uniči in dostop zraka h koreninam olajša ter izhlapevanje dragocene zimske vlage prepreči. To je zelo važno pri razvoju ovs. Iz

lastnih skušenj vem, da sem moral oves celo po 2× prebranati, preden je začel delati stebela, in uspeh je bil presenetljiv. Pri državni tekmi v Č. S. R. je dosegel prvenstvo oni kmet, ki ga je poleg polnega gnojenja, pred napravo stebel, 4krat prebranal ter dosegel 52 q ovs. na ha.

Oves potrebuje rahlo, odprto površje zemlje in s tem se ohranjuje vlaga, brez katere se težko razvija. Ker na to premalo pazimo, je naš oves vedno šibak, rumen in ne more napraviti korenin, ker se v zemlji duši in požene pozno, za silo šibka stebela in slabotno latovje.

Oves je hvaležen tudi za gnojenje z dušikom, kalijem in fosforjevo kislino. Sveži hlevski gnoj ni za oves, ker potrebuje zemljo po kaki okopavini ali jesenskem žitu, samo da se mu doda dovolj kalija, dušika in fosforjeve kisline. Ker nam gre težko za denar, spravljajmo lesni pepel in mu pred trošenjem pridenimo kako vrečo superfosfata in pri tem malenkostnem gnojenju se bomo čudili, kako lep uspeh smo dosegli. Če pa bi dali polno gnojenje pribl. 250 kg nitrofoskala na oral, bi bil uspeh še večji. Zato pazimo, da bomo spomladi ovsu bolje postregli kakor dosedaj. Če bomo imeli dovolj ovs., bo tudi naša živina boljša.

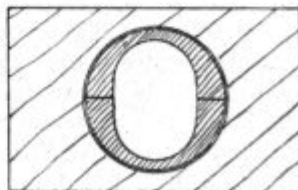
Drenaža s posebnim ozirom na barjanski svet.

Ing. Hočevar.

(Dalje in konec.)

Cevne drenaže.

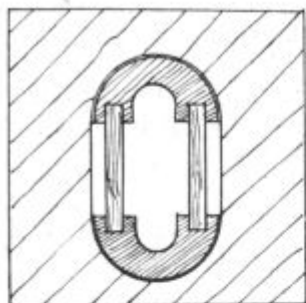
Med najboljše in najidealnejše vrste lesene drenaže spada brezdvomno sistem Köster, ki predvsem odgovarja drenaži z žganimi cevmi. Pri stikih je posebna naprava s široko podlago, da se vod ne po-

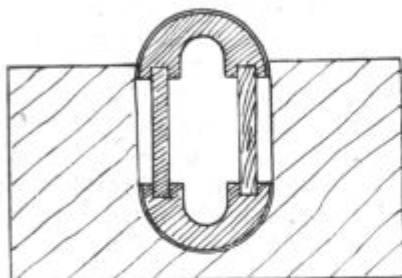
Slika A.

grezne. Lesen vod 4—6 m dolg ni potrebno obdelati od zunaj in je lahko naraven les, obdela se samo pri stikih, da ga moremo vložiti v okroglo izrezan vložek (slike A, B, C).

Za drenažo z žganimi cevmi imamo za mehki barjanski svet zopet več načinov. Drenažne cevi položimo na različen način skupaj z bite letve, za kar se lahko uporabi

Slika B.

Slika C.

odpadke pri žaganju desk. Ta sistem pa uporabljamo lahko samo na barjanskem svetu, kjer ne nastopajo proste kisline (slika n). Tretji način (slika o) ni priporočljiv, ker je možnost, da se letve sesujejo in se s tem uniči drenaža. Kjer je le mogoče in kjer pridemo do mineralne zemlje, se poslužujemo le idealne cevne drenaže brez vsake podlage.

Slika n

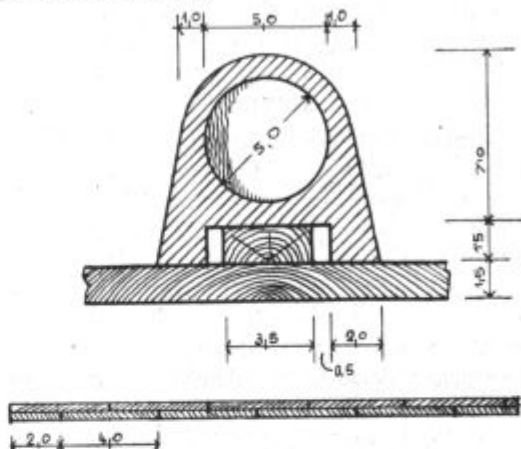
Slika o.

Slika p.

Še drug način drenaže z žganimi cevmi imamo, namreč, da ovijemo cevi z resjem, šotnim zdrobom, steljo itd., kar pa tudi ne more dolgo trajati in je ta način drenaže opustiti.

Najbolj se približuje idealni rešitvi cevne drenaže sistem Nareyka (slika p) „jezdilna drenaža“ iz žganih cevi z dvema nastavkoma. Ker pa imajo cevi slabo podlago — posebno za mehki barjanski svet, bi bilo zaradi večje stabilnosti bolje

in idealno podaljšati in ojačiti nastavke, pod leseno zagozdo pa položiti še 15 do 20 cm široke deske, ki se skupaj zbijejo po Butzovem načinu, in sicer ob jarku, nato se ves vod položi v jarek, na njega (nastavek) pa položijo drenažne cevi. Les ne more segniti, ker je stalno v talni vodi, pa tudi zrak ima bolj slab dostop do njega (moja slika r).

Slika r.

Glede drenaže na mehkem barjanskem svetu se moramo odločiti samo za eno vrsto cevne drenaže, in to za izboljšano Nareykovo in samo za eno vrsto lesene drenaže, ki jo je v idealni obliki izumil Köster. Vse druge vrste dvomljivih lesnih drenaž je opustiti, posebno pa trikotne oblike s širokim dnom, ker se posebno pri malem padcu blato odlaga in polagoma ves vod zamaši.

S tem bi bili v glavnem opisani različni sistemi drenaž.

Ker so drenažne naprave dosti komplicirane, naj napravi načrte le strokovnjak, ki naj tudi delo nadzoruje. Kajti le od pravilne izvršitve je odvisen popoln uspeh.

Pri osuševanju, pa naj bo to z odprtimi jarki ali z drenažo, bo redke primer — izvzemši veleposestnika —, da bi mogel en sam izvršiti osuševanje, ne da bi bili pri tem prizadeti interesi sosedov. Posebno težko je taka dela izvesti na obsežnem zemljišču, kjer ima en posestnik zemljo na več krajih. Če bi mu sosedje ugovarjali, ne more sam ničesar ukreniti. To je tudi eden glavnih vzrokov, da se posebno večja zamočvirjena zemljišča, lastnina več posestnikov, ne osušijo, ker med tolikimi posestniki so gotovo nekatere, ki že iz zlobe in nagajivosti nasprotujejo vsakemu napredku.

Toda zakon nas varuje tudi v takih primerih. Če se izkaže, da je več kot polovico zamočvirjenega zemljišča last posestnikov, ki izboljšanje želijo, tedaj se mora po zakonu tudi manjšina pokoravati večini.

Viri:

1. Dr. Fr. Brüne, Die neuzeitliche Moorkultur in Einzeldarstellungen, zv. 2., 1929, Berlin.

2. Köster; Neue Wege in der Moordrängung, Der Kulturtechniker 1931, zv. 2., Breslau.

Razno.

Krompir iz tujine bo prispel. Kr. banska uprava ga bo razdelila 50.000 kg med prijavljene kmetovalce. Bo to izvirno seme krompirja jubel, pridelano na Nižjem Avstrijskem. Krompir bo dobavljen med 20. in 25. marcem. Prejemniki morajo že v naprej podpisati obveznice, da bodo seme pravilno oskrbovali in nudili v jeseni na prodaj za razdelitev med kmetovalce kot semenski krompir. Seme se bo priznavalo po pravilniku o priznavanju posevkov.

III. tečaj za travniške pomočnike bo od 11. do 16. marca t. l. na kmetijski šoli v Št. Jurju pri Celju. Pozvani kmetovalci naj se ga zanesljivo udeležijo.

Travniške brane po polovični ceni bodo razposlane tekom meseca marca. Skupaj jih bo 94.

Travniške semenske mešanice bodo razposlane proti koncu marca. Vsi prijavljeni bodo upoštevani.

Še vse premalo zanimanja je pri nas za uređitev učnih travnišč. Največ 10 ha zemlje imajo kmetovalci zasejane za pridelovanje travnega semena. Kako bi bilo važno, da vse seme doma pridelamo, smo že ponovno pisali. Za primer naj povem, da so naši sosedi na Koroškem zasejali nanovo samo l. 1931. okoli 70 ha semenskih travnišč in porabili za setev nič manj kot 3326 kg semena pasje trave, franc. pahovke, travn. bilnice, zlatega ovsa, mačjega repa in trajne domače detelje. Seme so pridelovalci prejeli po polovični ceni, pravtako potrebno umetno gnojilo od deželnega kult. sveta. Najboljši semenarji so bili odlikovani in so prejeli precejšnje nagrade.

Sadjarstvo in vrtnarstvo.

Katere sorte?

Fr. Kačol.

Katere sorte jabolk naj za bodoče gojimo v večjem obsegu, je vprašanje, ki ga obravnavamo že desetletja. SVD je topogledno izredno veliko storilo, da bi se rešilo to vprašanje v obče zadovoljstvo.

Normalni sortiment za Dravsko banovino je temeljna podlaga nadaljnjemu našemu delu. Vsak sadjar bi moral imeti pri roki to važno navodilo, ko zasaja nove nasade.

Izkušnje nas uče, pravi stari pregovor. Tako smo v lanskem letu za eno izkušnjo bogatejši, posebno pri sortah, ki gredo brez ovir v denar. Sadna trgovina je gotovo ono merilo, ki naj bo vsem praktičnim sadjarjem vedno pred očmi, da ji skušamo kar najbolje ustreči. Tu mislimo seveda na urejeno, pošteno in preudarno sadno trgovino, ki se pri nas razvija na združni podlagi v veliko zadovoljstvo pridelovalcev kakor tudi porabnikov. Smo na pravi poti, toda premagati moramo še velike ovire, na katere bomo našo javnost skušali tekom leta pravočasno opozoriti.

Resnica je, da spravi skoraj vsakega preudarnega strokovnjaka v nemalo zadrego, ako ga kdo vpraša, katere so najboljše sorte za ta ali oni kraj. Z zgodnjimi sortami smo lansko leto vsled nepoznanja tržnih razmer in neodkritosti v trgovini utrpeli velikanske izgube. Ljudje, ki se sicer na trgovino s slivami dobro razumejo, niso imeli dovolj izkušenj, kako se mora vnovčiti zgodnja jabolka. Ena izkušnja več, ki nas mora obvarovati v bodoče pred nevšečnimi izgubami.

Vprašanje dobrih sort moramo torej še nadalje skrbno proučevati. Glede zgodnjih sort sicer nismo v zadregi, imamo jih dovolj. Povedano velja tudi glede jesenskih in zgodnjih zimskih sort. Ne bomo jih naštevali, ker bi nas predaleč vedlo. Normalni sadni sortiment nas o tem dovoljno pouči. Pač pa je zadeva popolnoma drugačna pri bodočem razmnoževanju **pozni** sort. Številne zimske pozebe v zadnjih letih so nas uverile, **da ne gre razmnoževati kar tako nekatere** sorte v mnogih krajih, ker so podvržene pozebi. Naj omenimo n. pr. sorte ontario, dolensko voščenko, boskopski kosmač itd. Povedano velja tudi glede zlahtnih hrušk, da pri izbiri pravih sort nismo imeli dovolj lastnih izkušenj.

Opažamo tudi, da delajo še nekateri velike napake, ker razmnožujejo preveč raznih sort. V tem pogledu bomo morali našim sadjarjem še naprej tolmačiti, da se omejijo na najmanjše število najboljših in najpripravnejših sort za dotični kraj, zemljo in lego. Poudarjamo, da je ravno v tem letu sadna trgovina zopet pokazala pot, po kateri moramo hoditi. Imamo namreč

še premalo poznih **rdečebarvnih ali vsaj rdeče pisanih sort jabolk, da bi bila sposobna za izvoz.** Sledeče sorte so našle lansko leto še vedno dobrega kupca, in sicer: kanadka, krivopecelj, pozni kosmači, mošančgar, londonski peping, boikovo jabolko, šampanjska reneta i. t. d. Končno tudi bobovec, ki ga pa po našem mnenju imamo že dovolj zasajenega.

Setev.

Josip Štrekelj.

Vrtnar seje od februarja do srede septembra. Pri setvi pazimo, da je seme čisto glede vrste, polnega jedra in pa da je zdravo. Skrižano, drobno in suho, plesnivo in od bolehnih semenskih rastlin ni za rabo. Naše vrtnarje pridelke zmanjšujejo razne glivične bolezni. Poguben učinek teh zmanjšamo s **kolobarjenjem**, t. j., da povrtnini vsako leto menjamo prostor po določenem vrstnem redu v turnusu 4 let. S tem pa tudi zvišujemo količino pridelkov. Ker pa mnoge glivične bolezni prehajajo v zemljo in od tu na rastline s semenom, ga pred setvijo razkužimo z **uspulnom**. V ta namen primešamo na liter vode 3 g tega praška in ko se raztopi, stresemo vanj seme in pomešamo. Seme stročnic, ki ima tanek lub, namakamo $\frac{1}{2}$ ure; košarice, kobulnice (n. pr. solata, peteršilj), bučnice in špinačo 1 uro; peso, ki ima seme v debeli koži, pa 6 do 8 ur. Po namakanju odlijemo tekočino in seme razgrnemo, da se posuši. Odlito tekočino porabimo še za razkuževanje drugega semena, tako mali vrtnar lahko razkuži vse svoje vrtnarsko seme z enim litrom te tekočine.

Kadar dvomimo o kalitvi semena, ki je morda večletno, ga preizkusimo. Škoda bi bila, ako bi posejana greda bila prazna vsled nekalitve. Za preizkušnjo kalitve so razne priprave, pa za malega vrtnarja zadošča plitev krožnik in nekoliko pivnega papirja. Pri tem postopamo takole: Kos mokrega pivnega papirja upognemo na polovico in ga položimo na krožnik, tako da je del, kjer je vpognjen, na dnu krožnika, odprtina pa o brobu. Med vpognjeni papir položimo nekoliko zrn semena, najbolje v okroglem številu 10 ali več, da lažje izračunamo odstotke kalivosti. Krožnik postavimo kje v kuhinji ali pri peči na toplo in pazimo, da je papir moker. Na dnu krožnika sme biti voda,

ne pa toliko, da bi segala do semena v papirju. Najugodnejša toplota je okoli 20° C. Po številu semen, ki izkale, preračunamo, koliko odstotkov je kaljivega in po tem usmerimo setev.

Najbolje pripravimo zemljo za setev, ako jo že v jeseni prekopljemo ali prelopatimo. Oni del, ki je namenjen za solato, kapusnice in plodnice tudi pognojimo v tem času. Spomladi, ko je čas setve, pa zemljo poravnamo in obsejemo. Prezgodaj sejana povrtnina, dokler je zemlja še mrzla, ne izkali. Fižol in bučnice potrebujejo za kaljenje najmanj 12° C toplote, medtem, ko kalijo grah, pesa in solata pri 2 do 5° C. To nam kaže, da se moramo pri setvi različnih vrst povrtnine ozirati na toploto zemlje.

Ako zakopljemo seme pregloboko, se zaduši, ker je v njem premalo hrane, da bi mogla kal zrasti iz globočine na površje; ako je pa posejana preplitvo, mu zmanjka vlaga, da strohni. Zato uberemo srednjo pot, da polagamo seme v zemljo trikrat tako globoko, kakor je samo debelo.

Sejemo pa na široko, v vrste, posamezno in v grme. Široka, splošna setev, ki obstoja, da seme raztrosimo po gredi in ga nato pograbimo, je najslabša. Pri tem načinu nam mnogo semena propade, ker pride v pregloboko ali pa v preplitvo lego. Tudi poznejša pletev in okopavanje sta otežkočeni in pridelek je manjši. Razen fižola prekларja in buč, ki jih sejemo na grme, sejemo vso drugo povrtnino na vrste ali posamezno v vrstah. V večjem obsegu rabimo za setev v vrstah sejalne stroje, v malem, na domačem vrtu pa sčrtamo poravnane gredice v primerni razdalji in globokosti. Ob napeti vrviči začrtamo z navadnim količkom za dotično vrsto primerno globoke jarke, v katere položimo seme. To zagnemo in potlačimo. Tlačenje je potrebno, ker če ni seme tesno obdano z zemljo, ne kali. Ob poletnih setvah, ko se zemeljsko površje prehitro posuši, še zasenčimo in po potrebi zalivamo.

Razdalja vrst se ravna po razsežnosti rastlin. Tako naredimo n. pr. za listnat peteršilj in redkvico 10 cm, za špinačo 15 cm, za peso in korenje 30 cm oddaljene vrste. Ako izkali pregosta setev, jo moramo čimprej razredčiti, da se rastline ne pretegnejo.

Na vrste posejana povrtnina je deležna več zraka in sonca, zato boljše uspeva.

Razen tega je zatiranje plevela in okopavanje ter rahljanje škodljive zemeljske skorje, ki nastane po dežju in zalivanju, olajšano. Prihranimo tudi na semenu, kar je upoštevanja vredno, zlasti, ako ga kupujemo.

Hren.

Josip Štrekelj.

Čeravno je hren poznana prikuha že iz starih časov in mu celo pripisujejo zdravilno moč, ga malokje s pridom gojijo. Ako ga kdo posadi, mu določi za **stalno** kak skrivni kot na vrtu, ali pa potrpi ž njim, če se je posamezno naselil v njivi. Neoskrbovan v takih prilikah raste počasi, koreni so rogovilasti in olesneli. Ker pa ima hren dobro ceno in ker so naši trgi slabo založeni ž njim, kaže, da bi se naprednejši vrtnarji oprijeli gojitve hrena. V Nemčiji, v dolini ob Sprevi, je kmetom pridelovanje hrena poglavitna panoga.

Hren ni izbirčen za zemljo in lego, vendar mu najbolj ugaja na humusu bogata zemlja, kakršno imamo v zelnikih. V jeseni jo rigolamo 60 cm globoko in pognojimo s predelanim gnojem. Svež gnoj mu škoduje in povzroča rjo.

Hren pomnožujemo s koreninami in s koreninskimi deli. Kot sadike nabereimo drobne korenine, ki niso porabne v kuhinji. Ako pa nam takih primanjkuje, v primeru, da nameravamo napraviti večji nasad, si jih vzgojimo. V ta namen posadimo zgodaj spomladi male kosčke korenin, pa tudi glavce 5 cm globoko v razdalji 15 cm v vrstah, ki naj bodo po 40 cm narazen. Ker imajo korenine mnogo tajnih (adventivnih) popkov, se prime vsak komad. Ako izkopljemo ta nasad v jeseni, nabereimo korenine in jih prisujemo, da se ne posuše; spomladi izkopane pa sadimo takoj na stalno mesto. Za nasad naj bodo korenine vsaj 20 cm dolge.

Ker hren zgodaj odganja, ga sadimo zgodaj spomladi, čim je mogoč dostop k zemlji. Najprej poravnamo zemljo. Nato usmerimo vrste po možnosti od severa proti jugu, v razdalji 60 cm. V vrstah postavljamo sadike (korenine) po 30 cm narazen v **poševni legi**, nekako v kotu 45°. En delavec dela s primerno debelim, ošljenim kolom ob vrvici luknje, drugi za njim pa polaga vanje korenine tako glo-

boko, da je gorenji konec kakih 5 cm pod površjem zemlje. Ob položenih sadikah sproti pritisne zemljo, da se vse praznine napolnijo. Lahko sadimo korenine tudi v napravljene jarke, kakor sade vinogradniki ključke ameriških trt, da se ukorenijo. Po tej poti pa gre delo počasnejše od rok.

V juniju odgrebemo ob hrenu zemljo do blizu spodnjega dela ter odstranimo po korenu vse stranske korenine. Ne smemo pa pri tem delu poškodovati listja. Nato ga zopet obsujemo do prejšnje višine. V avgustu ponovimo to delo. Vsled odstranjevanja stranskih korenin, zrastejo dolgi in gladki koreni. Še bolj pospešimo rast, ako mu enkrat spomladi in enkrat poleti pognojimo z gnojnico.

Do jeseni, v prvem letu, zrastejo dovolj debeli koreni za prodaj. Tedaj ga izkopljemo in prisujemo v vlažen pesek v kleti, za pomladansko uporabo na prostem. Ob izkopavanju nabiramo drobne korenine za nasad v naslednjem letu.

Mnogi menijo, da je več vrst hrena. Nekateri ga sodijo po različni jakosti okusa, drugi po različno oblikovanem listju. Na jačji ali milejši okus vpliva kakovost zemlje, na razvoj listja (s tem vsporedno tudi korena) pa gnojilo in globokost prerahljane zemlje. V težki ilovici je najmočnejšega, v laporju in v peščeni zemlji pa milega okusa, da bi ga skoraj jedel kakor jabolko. Nespametno bi bilo naročati korenine za nasad od drugod, morda celo iz tujine, ko imamo točno isto vrsto doma.

Na naših trgih prodajajo ostarele in rogovilaste hrenove korene, ki imajo vkljub pomanjkljivosti dobro ceno. Tudi v južnih krajih naše države je hren priljubljen. Ako bi prišlo na trg lepo blago, bi ne izostala dobra kupčija. Dokler pa ne bi dobili v oddaljenih mestih večjih odjemalcev, bi ga nudili potom oglasov.

Kakor kolobarimo s poljščino in povrtnino, tudi hrena ne sadimo zaporedoma na isto mesto. Za hrenom sledijo okopavine, nadalje žitarice in stročnice.

Korenje in fižol.

Josip Štrekelj.

Kako zamudno in drago je okopavanje korenja, ki ga sejemo na široko med žito, ve vsakdo, ki je to poskusil. Ako pa posejemo korenje v 40 cm oddaljene vrste

in med te po sredi nizki fižol, zrno ob zrnu v razdalje po 5 do 6 cm, je donos zemljišča izdatnejši. Korenje sejemo v marcu. Zaradi dolgo trajajočega kaljenja in počasnega razvoja v začetku rasti, primešamo korenjevemu semenu nekoliko solatnega, da nam vidnejše označi vrste za setev fižola proti koncu aprila ali v začetku maja. Ko dozoreni fižol v juliju pospravimo, je okopavanje korenja z ročno motiko ali pa z okopalnikom kaj lahko in hitro delo.

Vinarstvo in kletarstvo.

Čisti nasadi.

A. Sotler.

Ko so naši predniki obnavljali po trtni uši uničene vinograde, jim je spričo takratne ugodne konjunture na vinskem trgu bilo pač glavno, obnoviti si čimprej zopet nazaj svoje gorice. Vse drugo jim je bilo podrejenega pomena. Tako niso tudi pazili mnogo na izbiro prikladnih vrst, nego so razmnoževali, zasajali in pocepili vse mogoče vrste, ki so jim prišle pod roko, brez vsakega reda, kakor je pač nanese. Na ta način so nastali, z redkimi izjemami, večinoma sami mešani nasadi po naših vinorodnih krajih, v veliko škodo vinogradništva, tako z ozirom na kakovost pridelka, kakor tudi same oskrbe vinogradov. To čutimo pač še posebno današnje dni, ko so obdelovalni stroški vinograda čedalje večji in je po drugi strani težko vnovčiti celo drugače prvovrstno blago.

Ti prvi nasadi na ameriški podlagi so že večinoma opešali, oziroma bodo v bližnji bodočnosti. Mnogo starih nasadov se že obnavlja. Paziti bo, da si po izkušnjah, ki jih imamo od prvih nasadov, uredimo nove nasade, tako da bodo čim bolj ustrezali današnjim razmeram. Poleg izbire najprikladnejših vrst, bodi nam v bodoče eno glavnih načel, da zasajimo po naših goricah le čiste nasade. Predvsem je potrebno, da čim bolj omejimo število vrst. Kakor v sadjarstvu, velja namreč tudi v novodobnem vinogradništvu načelo, da gojimo le malo vrst, a te naj bodo v vsakem pogledu najboljše. Mnogokrat izhajamo lahko v novem nasadu kar samo z eno primerno vrsto. Navadno bomo pa primorani saditi z ozirom na različno lego in zemljo vinograda, ali drugih okoli-

ščin, dve ali celo več vrst. V takih primerih pazimo tudi na to, da izberemo vrste, ki se med seboj izpopolnjujejo; sadimo n. pr. poleg vrste z malo kisline ono, ki obiluje na kislini itd., vendar jih sadimo ločeno vsako zase, a ne kar pomešano. To storimo lahko pozneje z vini, ako je potrebno, sicer pa dosežemo na ta način izvrstna sortna vina. Čisti nasad pa ima še tudi druge velike prednosti pred mešanim nasadom. Že oskrbovanje takega nasada je dosti lažje in enostavnejše, zato cenejše. Pomislimo samo na rez, škropljenje in druga glavna dela. V čistem nasadu zamoremo ob vstopu v vinograd takorekoč trenutno ugotoviti pravo stanje vinograda in ukreniti potrebno. Kako se pa varamo dostikrat nasprotno glede tega v mešanih nasadih. Da je trgateg v čistem nasadu neprimerno olajšana, je samoposebi razumljivo. Lažje je pa tudi pozneje kletariti ter vnovčevati vina iz čistih nasadov. Lepota in ponos naših goric naj bodo v bodoče **čisti nasadi!**

Novejša trtna bolezen.

Fr. Gombač.

Večkrat čitamo tuptam o kaki novi trtni bolezni, kateri pa ne posvečamo posebne pozornosti, bodisi da ni tako nevarna, ali pa da se pojavi v takem kraju in navadno v abnormálnih letinah. Zato niti ne strašimo nepotrebnem naših vinogradnikov s takimi novicami, dobro vedoč, da so take bolezni ali taki pojavi bolj slučajni ter da kmalu tudi popolnoma prenehajo.

Drugače je pa z neko posebno novejšo trtno boleznijo, ki je sicer tudi že dlje časa znana, ki se pa zadnja leta močno pojavlja v Franciji, deloma tudi v Italiji in sedaj v Avstriji, kjer vzbuja med avstrijskimi vinogradniki precejšnjo skrb za bodočnost že pri zasajanju novih vinogradov, da, celo pri vzgajanju cepljenk in podlag, v trtnicah, ker ravno pri teh se bolezen najčešče razvija.

Ugledni, v Klosterneubergu pri Dunaju izhajajoči vinarski list „Das Weinland“ (Vinska dežela), ki ga urejuje neumorno na tem polju delujoči vinarski strokovnjak profesor dr. Fritz Zweigelt, opisuje to bolezen v letošnji januarski številki natančno z navedbo tudi nekaterih

preventivnih pripomočkov za omejitve te bolezni. Skupno s filos. g. Fr. Voborilom sta pregledala in preizkusila mnogo od avstrijskih vinogradnikov doposlanih jim napadenih trt, o čimer sta izdala tudi svoje strokovno mnenje, ki pa ni še povsem merodajno.

Omejujemo se vsled tega zaenkrat le na glavne podatke te nove bolezni, toliko, da opozorimo naše vinogradnike, osobito pa trtničarje, na pretečo nevarnost, da posvetijo pri vzgajanju cepljenk že pri cepljenju gotovo pozornost glede izbire podlag in cepičev, ter pri cepljenju samem glede snage nožev in orodja, ki pride tu v poštev.

Glasom opisa navedenih veččakov v gori omenjenem listu, nastopi kal te bolezni v strženu, torej v srcu trtnega lesa, ter se razširi ali iz podlage navzgor v cepič, ali iz cepljenega mesta navzdol in navzgor, vsled česar hira potem cela trta, ne odganja normalno, marveč zaostane v rasti, členki so kratki ali celo dvojni, listi se krtavičijo, zarod je redek in majhen ter se celo osiplje. Vsi zunanji znaki sličejo znani krtavičici. Lahko pa nastopi tudi na zgornjih, pri rezi ali drugače globoko ranjenih delih ter leze po strženu naprej. **Napadeni stržen ali svrž se v začetku ne zmanjša, pač pa porjavi ali počrni, razpoka in končno prične razpadati v prah.**

Z ozirom na dejstvo, da izhaja ta bolezen iz stržena, jo imenujejo Nemci „Markkrankheit“, kar bi se po naše zvalo „strženova bolezen“. Francozi ji pravijo „Court Noué“, t. j. kratkočlenka. Morda dobimo pozneje za to bolezen primernejši izraz. Bolje pa za nas, če bi ga ne bilo treba, da bi se s preudarnim in sistematičnim postopanjem nadaljnje razširjenje kolikor mogoče omejilo, če ne popolnoma zatrla.

Tozadevna glivica okuži namreč sčasoma tudi korenine in zemljo, kjer je obolela trta rastla, zato se mora tak svet pred novo zasaditvijo primerno razkužiti. Za nove nasade kot za podsajenja se morajo uporabiti le zanesljivo zdrave podlage ter nič ranjene, prav dobro zaraščene cepljenke. Kolikor se je dosedaj opazilo, ne napada ta bolezen vse trte enako; najbolj je baje temu podvržen veltlincec in deloma rizling. Seveda ni to še za vse kraje enako merodajno. V Sloveniji mo-

ramo dospeti do lastnih tozadevnih izkušenj, da se prepričamo, v koliko je bojazen te nove bolezni upravičena tudi pri nas.

Za razkuženje se priporoča začasno čim mogoče globoko zmrznjenje zemlje v trtnicah in v novoizkopanih jamah v vinogradih, ter polivanje okužene zemlje z apnenim beležem. Dalje sajenje krajših podlag in cepljenk komaj 20—35 cm dolgih. Vršili se bodo preizkusi z drugimi učinkovitejšimi sredstvi, zlasti za razkuženje morebitnih bolnih podlag, cepičev ter okuženega orodja, za katero se priporoča začasno izpiranje ali potapljanje v navadni špirit.

Nadaljevali bomo o tej bolezni pozneje, čim dobimo z raznih strani točnejše podatke. Zato bo občekoristno, da tudi naši vinogradniki opazujejo take trte, ki se jim po rasti zdijo sumljive, ter poročajo o tem „Vinarskemu društvu“ v Mariboru, odnosno bližnjim vinarskim šolam.

Razno.

Vinarski kongres v Vršču.

Svet kmetijskih organizacij v Vršču, skupno z glavno zvezo vinogradnikov in sadjarjev kraljevine Jugoslavije, priredi dne 17. marca 1935. vinarski kongres, na katerega so vabljeni vinogradniki iz vse države. Istočasno, t. j. 16. in 17. marca bo v Vršču razstava južno-banatskih vin. Dnevni red kongresa je obširen in vsebuje: 1. Ukinjenje banovinske in občinske trošarine na vino. 2. Zabrana kuhanja žganja iz uvoženih smokov, suhega grozdja in iz raznih žitaric. 3. Vprašanje vinarstva v ravnici in na zemljiščih, kjer dosedaj ni bilo vinogradov. 4. Vprašanje samorodnic. 5. Prepoved uporabe sladkorja v kletarstvu in neomejena uporaba zgoščenega mošta namesto sladkorja. 6. Znižanje transportne tarife za proizvode vinske trte. 7. Dobava modre galice in drugih sredstev za pokončevanje trtnih škodljivcev. 8. Razdolžitev vinogradnikov. 9. Slučajnosti. 10. Sprejem resolucije. Dne 16. marca bo v Vršču predkonferenca za kongres. Brezplačna prenočišča kongresistom oskrbi g. dr. Kerpl, sekretar kongresa v Vršču vsakomur, kdor se za to pravočasno prijavi. Kongresa se bo tudi udeležil kmetijski minister. Posetniki kongresa imajo izgled za popust na železnici.

Vinsko razstavo in sejm v Ljutomeru priredi vinarska podružnica 12. marca t. l. Otvoritev bo ob 9. uri. Vabijo se vsi prijatelji naših vinskih goric, da prireditev posetijo. Na pokušnjo bodo

prvovrstna vina iz ljutomersko-ormoškega, gornjeradgonskega in štrigovskega okoliša. Vinogradniki iz navedenih okolišev se vabijo, da razstavijo svoja vina, nova in stara. S tem koristijo sebi in naši vinoreji. Dosedanje vinske razstave v Ljutomeru so bile vedno dobro obiskane. Kupci in drugi zainteresirani najdejo na razstavi bogato zalogo vzorcev vina in običajno tudi lastnike teh vzorcev. Ljutomer je svetovno znan po svojem izbornem vinu. Tudi letošnja vinska razstava bo nudila na izbiro dovolj dobrih in najboljših vin. Vkljub slabj lanski vinski letini, je dovolj vina na ponudbo. Oni vinogradniki, ki se še niso prijavili, a želijo razstaviti svoje vino, naj se prijavijo pisмено ali ustno v pisarni mestne občine Ljutomer vsaj do 7. marca t. l., da se lahko pusti pravočasno tiskati katalog. Istotam se bodo sprejemali tudi vzorci vina, ki se naj pošljejo vsaj do 10. marca t. l., in sicer od vsake sorte po 3 buteljke ali 2 slatinščaka. Kdor nima steklenic, jih dobi v omenjeni pisarni, kjer se bodo lahko tudi polne buteljke zamenjale za prazne. Za najboljša vina bodo dobili lastniki priznanice, a predvidene so tudi diplome domačega izdelka. Polovična vožnja po železnici je zaprosena.

Žitnoredja in mlekarstvo.

Nekaj o govejem hlevu.

Martin Zupanc.

Hlev je stanovanje za živino. Zato naj ima naravne lastnosti za zdravje živine in ugoden razvoj, da bo živina hasnovita. Hlev naj bo svetel, zračen in suh. Živina naj ima dovolj prostora, in oskrbovanje

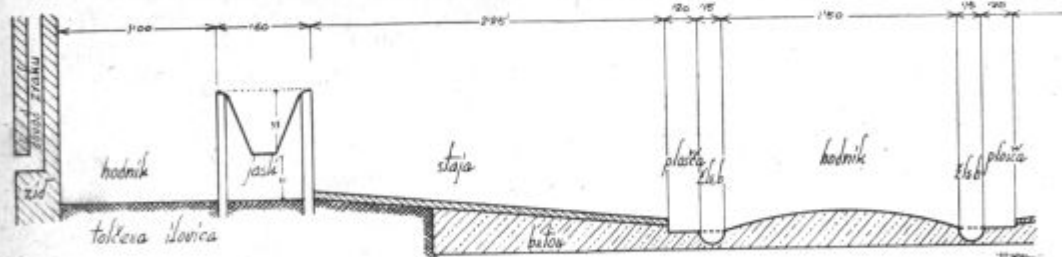
2 žleba po 25 cm za gnojnico = 0.50 m in 1 hodnik v sredi 1.50 m, skupaj 8.60 m notranje luči. Da pa se izognemo neprijetnega namakanja kravjih repov v sečnici, se priporoča še posebna plošča za blato in pokriti žleb za gnojnico. Približno po sliki 15).

Žleb za gnojnico je pokrit z močno desko, ki naj ima spodaj zareze za odtok gnojnice iz staje, oziroma iz plošče.

Hodnik za krmljenje je lahko iz zbite ilovice in sega pod lesenimi jaslami do sprednjih nog živine, potem sledi leseni pod iz močnih borovih desk do plošče za blato. Pod podom je beton, in sicer sega tako daleč naprej, da se gnojnica odvaja v žleb tudi pod podom, torej pri volih in mladi živini do sredine staje. Lahko se pa betonira vse staje. Leseni pod naj se polaga počez, da se živini ne spodtakuje in naj se začetkom na leseni pod trši pesek. Staja od jaslami do žleba naj visi 5 cm na 1 m, torej 12 cm.

Širina za vsako kravo zadostuje 1.25 m, t. j. za živali do 600 kg, za mlado živino so mere ožje, in sicer do 80 cm, za bika in vole pa do 1.50 m.

Jasli se priporočajo le lesene. Pri betonskih jaslami si živali obrabijo robove, sapa živine povzroča vlažne stene, kjer se prime prah itd. Seveda so betonske jasli trpežnejše. Jasli naj bodo prilagodene glavi živine, naj ne bodo prevelike, posebno ne pregloboke in previsoke. Živina naj ima pri jedi glavo navzdol in raven

Slika 15. Prerez skozi goveji hlev.

živine naj bo lahkotno. V splošnem priporočamo, da se naj živini polaga od spredaj, torej naj bi bil pred jaslami krmilni hodnik; zadostuje širina 1 m. Jasli imajo zunanjo luč 60 cm, dolžina staje za krave 2.20, za bika 2.30, za mlado živino manj. Žleb za gnojnico naj bo širok 25 cm, hodnik 1.20 do 1.50 m. Hlev bi bil na ta način širok: krmilni hodnik 2×1 m, 2 jasli à 60 = 1.20 m, 2 staji à 2.20 m = 4.40 m,

hrbet in naj se ne duši s pritiskom vratu na jasli. Mera jaslami za veliko živino naj bi bila: od tal do jaslami 30 cm, jasli globoke 35 cm. Ako se pred jaslami polaga, naj bi imela vsaka žival svoj predal, da mirno je in ne razmetava krme.

Žleb za gnojnico naj bo širok vsaj 25 cm in naj bo padec od začetka do iztoka na 1 m vsaj 3 cm. Ako je žleb pokrit in imamo ploščo za blato, zadostuje šir-

na žleba 15 cm. Žleb je torej od začetka plitev, pri iztoku pa globok (gnojnica naj se naglo odteka).

Višina od tal do stropa zadostuje za 8 glav živine 3 m.

Okna naj bodo gosta in naj zavzemajo približno $\frac{1}{3}$ površine hleva; zaradi lahkega odpiranja se priporoča širina 60 cm, višina 40 cm tik pod stropom. Šipe na oknih naj bi bile modre barve, istotako stene in strop hleva, z razloga, ker muhe te barve ne prenesejo.

Dušnik in dovod zraka.

Zrak se dovaja z najcenejšo napravo **po zidu**, t. j. pri zidavi se slično dimniku pustijo 4 oglate luknje: zunaj nad zemljo, noter po sredini zida navzgor in pod stropom v hlev. Štiri taki dovodi na vsakem oglu hleva v izmeri 10 cm² dajo skupno 40 cm² in ravno tako velik naj bo lesen dušnik sredi stropa, ki vodi nad streho. Ta naj bo dvojen z vmesno izolacijo, ker drugače pozimi moči in ne vrši svoje službe.

Hlevi se lahko urejujejo na več načinov, ki so dražji ali cenejši, boljši ali slabši.

Priporočljivo pa je, da si pred zgradbo ogledamo izgotovljene dobre in tudi slabe hleve, kajti na ta način se bomo najlažje izognili neprijetnosti.

Gospodarske kalkulacije perutninarstva.

Josip Gosak.

V naši državi kokošereja ni posebno na visoki stopnji, saj so naše južne pokrajine še vedno v dvomu, katero pasmo bi si osvojile. Navzlic temu ni nikakega pomanjkanja jajc za izvoz, pa tudi ne pomanjkanja klavnine perutnine, saj smo po statistiki trgovskega ministrstva v letu 1933. izvozili v tuje države za 176.5 milj. Din jajc in 86.7 milj. Din perutnine, t. j. kokoši, gosi, rac in puranov. Kakor vidimo, gredo še vedno jajca bolje v denar, kakor perutnina, torej že ni tujina z njo zadovoljna.

Razen krize, ki povsod omejuje konsum, so največji vzroki v produktih samih, ki jih nudimo v prodajo.

Tuji kupci zahtevajo večjo količino kokoši, kapunov ene vrste, in sicer od-

lične vrste, torej vagonске pošiljke štajerskih pulardov (mladih štajerskih kokoši), cele vagone pitanih kapunov, vagonске pošiljke dobro rejnih mladih piščet itd. Naši trgovci s perutnino pa ne spravijo v vsej banovini skupaj niti 1 vagona pitanih štajerskih kapunov, s težavo komaj par vagonov štajerskih piščancev.

Ali menite, da kupuje tujina od nas vsako črno, sivo, progasto, pepelnato kokoš, ki sploh nima plemena? Reči moram, da mi sami nočemo denarja od tujine, ker se trdovratno držimo naše zanikarnosti v kokošereji. Sloveče ime naše perutnine smo zapravili, tuj trg izgubili, naše trgovce s perutnino upropastili.

Isto je na jajčjem trgu; blago mora biti enotno, ene barve, enake teže, zanesljive starosti, opremljeno z žigom. Ali imamo to? Lahko bi skoraj trdil, da niti 100 zabojev visoko kakovostnega blaga ne spravimo skupaj. Zadruga, ki je hotela na veliko organizirati izvoz jajc in s tem krepko podpreti naš kmetijski stan, je morala zaradi neumevanja perutninarjev svoje poslovanje ustaviti. Vsa Evropa se v kokošereji gospodarsko usmerja v intenzivnost, pri nas pa večina kmetov pomilovalno govori o kokošereji, da ni imena vredna, ker ne vrže tisočakov, kakor prodaja volov.

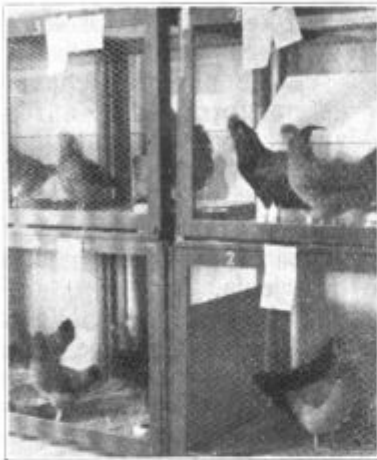

Slika 16. Jata belih štajerk ge. Pahernikove v Vuhredu.

Toda, kaj pravi izvozna statistika? Lani smo v tujino prodali goveje živine za 86.5 milj. Din, perutnine in jajc pa za 285.5 milijonov Din. Iz tega vidimo, da tudi po parah in dinarčkih dobimo lepe milijone. Že trgovec domače vasi bi nam lahko povedal, koliko je leto in dan v gotovini ali blagu izplačal samo za nakup-

ljena jajca, pa najsi bodo tudi po 50 par. Sicer pa se iz svoje mladosti spominjam, da je bilo tudi takrat 5 jajc za en „zek-sar“, ali prenešeno v današnjo valuto 2:50 Din.

Časi se seveda izpreminjajo. Danes zahtevajo meščani jajca ne samo poceni, marveč tudi še boljše kakovosti, dočim je bilo svoječasno vse dobro.

Slika 17. Razstava rjave štajerske kokoši v Celju v jeseni 1934.

Ako hočemo še kaj prodati v bodoče v tujino, kajti doma vsled majhnih mest in neznatnih industrijskih središč še dolgo ne bomo vsega vnovčili, bomo pač morali proizvajati tako perutnino in tako kakovost jajc, kakor se tujemu kupcu dopade. Prav koristno in poučno bi bilo, da bi se oglasili v „Kmetovalcu“ večkrat tudi naši izvozniki jajc in perutnine, sporočili svoje izkušnje ter tako pomagali pravilno usmeriti naše perutninarstvo.

Razno.

Subvencijski merjasci. Še je čas, da se prijavite za prevzem mladega plemenskega merjaščka po znižani ceni. Vendar pohitite in se zglasite pri sreskem kmet. referentu!

Poskusni krožki. Spoznanje, da je kmetijskih šol tako malo, da jih lahko obiskuje le neznaten del kmečke mladine, in pa izkušnja, da so uspehi predavanj brez poskusov na polju in pri živalih zelo majhni, je dovedlo Poljake do čisto novega načina pouka kmečke mladine. Ustanovili so se poskusni krožki za posamezne proizvodnje grane, ki delujejo praktično in obenem tudi teoretično. Sedaj smo pričeli s temi krožki tudi pri nas. Prireja jih Zveza kmečkih fantov in deklet pri svojih društvih. Za pričetek bodo letos trije živinorejski

krožki, in sicer po en krepošarski v Beričevem in Šmartnem ob Savi, ter en prasičerejski v Dobrunjah. Vsak krožek si je sam izvolil voditelja: v Beričevem Šimenc Marijo, v Šmartnem Dovč Anko, v Dobrunjah pa Završnik Anico. Strokovno nadzorstvo vseh teh krožkov vodi ing. Wenko Boris, živ. ref. kr. banske uprave.

Dolenjska selekcijska zveza je imela 30. januarja svojo redno sejo v svoji uradni sobi v Ljubljani. Obravnavala je temeljito skozi več ur vse strokovne in upravne zadeve. Ta zveza dela zelo zadovoljivo in popolnoma složno brez najmanjših osebnih, krajevnih ali drugih nasprotstev. Škoda, da ni povsod tako!

Valilnih jajc je naročenih pri kr. banski upravi 14.463 komadov. Z razpošiljanjem se prične 6. marca.

Vzdrževalne nagrade za odlične bike v zneskih po 800 Din prejme te dni 18 kmetovalcev, oskrbnikov glavnih rodovniških plemenjakov, ki držijo svoje plemenjake eno leto preko obvezne dobe.

Nagrade za žrebce, ki so last kmetovalcev in so lansko leto uspešno plemenili, je odobrene v skupnem iznosu 5700 Din. Nagrajenci prejmejo nagrade od 250 do 500 Din.

Gozdarstvo.

Marc (sušec).

Inž. V. Novak.

Narava Ti pove, kedaj
vzgajaj gozd in ga neguj.
Koristi z bistro ga glavó,
ščiti s trdo ga rokó,
red prijatelj Tvoj naj bo.

Narava.

Tla se suše, zato so dali naši dedje temu mesecu prav primerno ime. Ker nas pa sušec večkrat iznenadi s snegom in mrazom, pravi o njem narodna pesem, da ima rep zavit. Ko sta noč in dan enako dolga, se spopade mlada pomlad z zimo in boj traja tja do sv. Jurija.

Drobne ptice, naše prijateljice, se vračajo vedno v večjem številu domov.

Gozd oživi in se jame lepotečiti s cvetjem. Od gozdnega drevja cveto: **leska, jelša, dren, vrbe, topoli in brestí.**

Vzgajaj!

Pri prvih pojavih spomladi skrbimo, za to, da se vzgoji v gozdu nov zarod. Prostore, kjer bomo gozdno seme sejali, očistimo grmičja, plevela, trska in drugih

ostankov po sekanju. Tla nekoliko zrahljajmo, da se seme lažje prime. Ob lepem vremenu sejmo seme **macesna, jesena in gabra**. Potikajmo želod in žir. Koncem marca je ponekod že čas za saditev gozdnih sadik. Zlasti moramo hiteti s sajenjem sadik **macesna, javora, bresta in breze**.

Navodila za **ravnanje z gozdnimi sadikami** in za **sajenje** so nakratko ta-le:

Ko prejmemo sadike, jih nemudoma posadimo. Če tega ne moremo, poškrpimo korenine in položimo sadike v jarek, ki ga nalašč za to izkopljimo v bližini prostora, kjer nameravamo saditi. Pokrijmo korenine z drobno prstjo.

Slika 18.

Koreninic pri sadikah iglastega drevja ne smemo krajšati. Sadike pa, ki so že ozelenele, za sajenje niso več dobre.

Pri prenašanju sadik, je treba skrbeti, da korenike ostanejo vlažne. Zato nam služi mah, prst, mokra vreča in podobno.

Mesto, kjer bomo sadili, očistimo grmičja, plevela, vej in ostankov lesa.

Slika 19.

Nato izkopljimo tako velike jamice, da imajo v njih korenine sadik dovolj prostora (slika 18). Z levico postavimo drevesce v jamico, z desnico ga posipavamo z izkopamo prstjo. Sadika ne sme stati globokeje v jamici, kakor je staša v drevesnici. Prst okoli sadike malo potlačimo.

Slika 20.

Pri sajenju izbirajmo ugodnejša mesta za drevesca, da jim sonce, nalivi in plazovi ne morejo škodovati, na primer ob štorih (slika 19) in ob kamenju.

Proti živini in divjačini zavarujemo drevesca s količki (slika 20). Zlasti drage in tujerodne sadike, kakor je na primer **du-glazija**, bomo vsekakor tako ščitili.

Kadar čas dopušča, ne bomo pozabili na **prebiranje** in bomo izsekavali iz gozda bolno in malovredno drevje.

Izkoristi!

Konec zimske sečnje v **visokem gozdu** se bliža. V **nizkem gozdu** moramo marca zaključiti sekanje poganjkov, ker je sekanje v takem gozdu od 1. aprila dalje prepovedano. Izkopavajo tudi šture (panje), koder je to v navadi.

Les vozimo na skladišča. Kjer les plavijo po vodi, je spravljati blago bližje k vodnim strugam, a ne v strugo. Oglarji se lotijo oglarjenja.

V krajih, koder sekajo po Veliki noči, začne iskati kmetovalec kupca za les, ki ga namerava sekati za prodajo. Pri **prodaji** je treba gledati na sledeča splošna **pravila**:

Gozd in gozdna tla je obvarovati nepotrebni poškodb. Posestnik naj sam s svojimi ljudmi seka in spravlja les. Trgovcu in tujim delavcem je malo mar, če lomijo drevje in uničijo naraščaj. Kadar pa posestnik s svojci ne more opraviti dela, naj vsaj **zaznamuje (žigosa)** drevesa, katera sme trgovec posekati, in določi pota za izvažanje ter prostor za skladanje.

Prodajalec si mora biti na jasnem, koliko in kakšno blago prodaja. Najslabša je **prodaja „počez“**, kjer kupec seka vse, kar more vnovčiti. Če bi prodajalec **preštel (klupiral) in izmeril** drevesa, preden jih proda, bi videl, koliko lesa kupcu pravzaprav podari v takem primeru. Tudi kadar se prodaja les od določene debeline navzgor, je oškodovan posestnik. Trgovec ne kupi mačka v žaklju, zato da najprej prešteti vse drevje, potem šele pride s ponudbo. Ravnotako bi moral tudi prodajalec pred prodajo drevje izmeriti in izračunati njegovo vrednost. Šele po izmerjenju se prepričamo, koliko lesa te ali one vrste imamo, in se ne bomo vezali na prodajo večje množine lesa, kakor nam je na razpolago. Kupec nas ne bo mogel tožiti v tej točki glede odškodnine.

Kupna pogodba mora biti jasna. Ne podpisujemo, česar natančno ne razumemo. Pogodbe ne sklepajmo, če hoče trgo-

vec s pijačo, laskanjem ali bahaštvom zmanjšati našo previdnost.

Kakor pri drugih kupčijah, si tudi pri prodaji lesa dobro ogledmo svojega moža preden se vežemo. Poizvedujmo, če je točen plačnik, če bo mogel izpolniti svoje obveznosti.

Ščiti, varuj!

Koncem meseca se začne gibati najbolj zgodnji **škodljivi mrčes**. Paziti je na smrekovo vrhovje, vejevje in lubje, v katerem bi lahko tičal **lubadar**. Spraviti je ostanke po možnosti iz gozda, če ne pa vsaj vejevje zložiti **na kupe** ali v vrste.

Požari so v suhem marcu sila nevarni, drevje še ni ozelenelo in bilje še ne pognalo. Iskra najde takoj suho podlago in jo užge. Ogenj tli po tleh naprej in se brzo širi. Največ požarov nastane vsled neprevidnosti izletnikov in gozdnih delavcev, ki zakurijo v gozdu in ne pogase ognja, kadar odhajajo. Veliko požarov vnamejo tudi iskre, ki lete iz železniških lokomotiv. Jarke, nasipe in druge prostore ob progi je čistiti plevela, suhega dračja in druge gorljive navlake, da zmanjšamo nevarnost požara. Kjer ob železnici pogostoma gori, ob suhih in toplih dnevih postavimo stražo, da vsak ogenj v kali zadušimo.

Ko mraz ponehava, **drva** niso več izpostavljena tatvinam. Pač pa se mnogo greši radi **fižolovk** in količev, ki se potrebujejo na pomlad pri gospodarstvu.

Red.

Posestnik si mora pritrpati toliko časa, da pregleda nekajkrat na leto ali je omejitvenje njegovih zemljišč v redu. O priliki vzame s police preris svojih parcel iz **katastrske mape**, ga vtakne v žep in obhodi **mejo** svoje lastnine. Če se mu zdi, da se je kaj izpremenilo, vpraša mapo, kako bi morala mejna črta potekati. Vsa znamenja, ki kažejo mejo, si dobro ogleda, niso-li premaknjena ali poškodovana. Kadar se mejni znaki že slabo vidijo, jih obnovi. Jarke in kupe kamenja, ki ponekod tvorijo mejo, popravi. Če je naznačena meja z barvo in je ta že obledela, jo iznova prebarva. Izruvane kole in kamma zasadi na staro mesto. Posebno važne so meje pri oddaljenih gozdih, saj jih nimamo vedno pred očmi.

Kadar mejaš začne siliti v naše, ga moramo takoj prijazno, toda odločno zavrniti. Odlašanje v tej zadevi le poslabša naš položaj in našo verodostojnost. Kadar se s sosedom ne pobotava v dobrem, mora pač odločiti zemljemerec, kdo ima prav.

Čebelarstvo.

Čebele v februarju — marcu.

Dr. M. Podgornik.

Kadar doseže zračna toplota podnevi najmanj 10° C, se čebele, doslej stisnjene v zimsko gručo, dvignejo iz panja in se iztrebijo v zraku med letom.

Sneg pred čebelnjakom smo pravčasno skidali. Žrela odpremo vsem panjem na široko. „Zaspane“ družine prebudimo s kratkim trkanjem, da ne zamudijo ugodne prilike za čiščenje. Vendar ne silimo nobene preveč. Zdrave družine odgovarjajo na trkanje s kratkim zašumenjem, če šumenje traja, sumimo brezmatičnost. To pa zdravimo pozneje z združitvijo.

Kdor je jeseni dno panjem pokril z lenpenko, isto sedaj oprezno vun potegne, da jo očisti, sicer postržemo dno s strguljo. Množina mrtvic in lega drobirja nam pričajo o zdravju in gibanju družine pozimi. Hrane morajo panji imeti koncem februarja še najmanj okrog 8 kg. — Izumiranje čebelnih družin pozimi je posledica lakote ali bolezni; posledica mraza pa le tedaj, če je bila gruča ločena od satja s hrano, ali če je bila družina sploh preslaba.

Ob ugodnem vremenu opravimo tudi prvi pomladanski pregled. Zabeležimo si: moč družine, količino zaloge in število zaleženih satov. Plesnivo satje odstranimo. Brezmatičnost odpravimo. Panje nato še bolje opazimo in odenimo kot prej, to zahteva skrb za toploto zaradi zalege tja do meseca junija.

Skrbimo za napajališče: tekočo čisto vodo iz posode pustimo kapljati na položno prislonjeno desko, kakih 10 m oddaljeno od čebelnjaka. Če zapade sneg, zasenčimo panjem žrela, dokler treba.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 27. Po svetu dveh sosedov, ki imata v bližini drug drugega hišo, teče majhen potok. Ob nalivih se razliva voda po obeh zemljiščih. Spodnji sosed bi lahko poplave zmanjšal,

če bi hotel vsaj malo razširiti in poglobiti jarek. Ker tega noče, hoče zgornji sosed napraviti nasip in ga zasaditi, ter vpraša, če sme to storiti. (I. O. v S.)

Odgovor: Posledice nasipa bodo najbrže škodljive za spodnjega sosedu, ker bo potem voda izpremenila doseданje razmerje, kar posebno ni dopustno, če sosed tako postopa že 30 let. V ostalem v vprašanju ni povedano, ali teče potok še kam naprej. V takem primeru bi bilo zaprositi politično oblast za odločbo, ali vsaj poskusiti na občini, da posreduje. Velja pa pravilo, da lastnik spodnjega zemljišča ne sme ovirati naravnega odтока vode v škodo gornjega posestnika. Vsekakor z nasipom ne smete kršiti morebitnih pravic, ki jih ima sosed. Zasaditev z živo mejo je samonasebi dopustna, ravnotako sekanje stare meje, seveda vse na lastnem svetu. Zakon pravi v splošnem, da sosed ni dolžen trpeti dovajanje vode, ki bi šlo preko običajnih razmer v dotičnem kraju in ki bi resno ogrožalo užitek prizadetega zemljišča.

Dr. G.

Vprašanje 28. Dolžnik, ki je pod zaščito, mi dolguje dve glavnici. Dne 23. XI. 1933, je znašala ena dolžna glavnica 3446.20 Din. Vkljub ponovnim opominom ni dolžnik dosedaj plačal ne obresti in ne anuitet, češ, da nima denarja. **Kako in v kolikšnem znesku mi je dolžnik dolžan vračati dolg v letnih obrokih (anuitetah)?** (K. J. v S.)

Odgovor: Za dobo od 23. nov. 1933. do 15. nov. 1934. Vam je dolžnik dolžan plačati — na osnovi uredbe z dne 2. II. 1935., Služb. list 13. iz l. 1935. — 1% obresti, t. j. 34.46 Din. Plačilo tega zneska pa je po isti uredbi odgodeno do 1. septembra 1935. in zaenkrat ne morete od dolžnika ničesar zahtevati. Prvi odplačilni obrok (anuiteta) zapade dne 15. novembra in znaša po uredbi o zaščiti kmetov z dne 3. avgusta 1934. 6% dolžne glavnice, t. j. v Vašem enem primeru 206.77 Din. Z ozirom na to, da je citirana uredba od 2. februarja t. l. izpremenila obrestno mero, je pričakovati, da bo vlada izpremenila tudi izmero letnih obročnih plačil. Sicer se pa opozarjate na izvajanja: „Kmetški dolgovi po novi uredbi o zaščiti kmetov“ v „Kmetovalcu“, št. 19. iz l. 1934.

Š. S.

Vprašanje 29. Imam njivo 30 arov obsežno, katero bi rad izpremenil v začasen umetni travnik. **Kakšna mešanica trav bi bila umestna za menjalni travnik?** Svet je raven, brez možnosti za umetno namakanje, zemlja rodovitna, peščena ilovica, pognojena s hlevskim gnojem lanske leto za krompir, sedaj je posejana ozimna rž. (C. I. v S.)

Odgovor: Iz vprašanja se razvidi, da ste zemljo za menjalni travnik — kajti to razumete najbrže pod začasnim umetnim travnikom — prav

dobro pripravili. Travnik bo uspel, če ne bo rž pregosta. Če boste opazili, da je rž pregosta in da je nevarnost, da bi zadušila travno in deteljno posetev, ne smete čakati, da bi rž dozorela, temveč jo rajše pokosite za krmo. Če pa ne bo rž preveč gosta, pa ni bojazni, da bi setev propadla. Za površino 30 arov vzemite in zmešajte te-le množine semena v kg: dom. detelje 1.75, bele detelje 0.5, navadne nokote 0.5, mačjega repa 1, angleške ljuljke 0.5, laške ljuljke 1, francoske pahovke 5.5, pasje trave 1.5, zlate pahovke 0.25, travniške bilnice 0.75, skupaj torej 13.25. Če računamo lanske cene, bo stala mešanica okoli 275 Din. Setje meseca aprila, in sicer proti sredini meseca, vendar ne smete čakati, da bi rž previsoko ódgnala, kajti travno setev morate z brano zavleči v zemljo. Če bi pa bila rž previsoka, bi pa z brano napravili preveliko škodo. Če bo torej ugodno vreme in če bo rž hitro rasla, morate poprej zasejati. Travno in deteljno seme pred setvijo dobro premešajte. Čujejo se pritožbe, da so kmetovalci, ki so zasejali umetni travnik, na enem koncu njive posejali le detelje, na drugem pa trave. To vse prihaja od tega, ker niso semena pred setvijo dobro premešali. Najbolje storite, da zmešate seme z mivko, t. j. z drobnim rečnim peskom. Potem bo setev lahka in enakomerna. Ko boste rž pospravili, se bo travna setev krepko razvila in v jeseni boste že enkrat lahko kosili. Zakaj se niste prijavili sreskemu kmet. referentu, da bi Vas predlagal za prispevek?

S. V.

Vprašanje 30. Nameravam preorati travnik, na katerem raste napol kislo seno. Ali je priporočljivo, da travnik že sedaj in na spomlad še enkrat preorjem? Katera gnojila bi bila na tem, nekoliko močvirnatem travniku najboljša? **Kaj naj sejem prvo leto na preorani travnik?** Ali bi lucerna uspevala? (M. Č. v L.)

Odgovor: Zakaj je seno kislo? Ali stoji voda na travniku? Če je travnik zamočvirjen, ne bo na njem dobrega sena, dokler z jarkom ali z drenažo ne odpeljete vode. Kaj pravzaprav nameravate s travnikom? Ali ga želite izpremeniti za stalno v njivo, ali le za nekaj let, nato pa zasejati na njem menjalni in stalni travnik? Ker izprašujete glede lucerne, se mi zdi, da bi travnik radi izboljšali in zemljo še nadalje obdržali za pridelovanje krme. Ali bo uspevala lucerna? Če stoji talna voda visoko, tedaj lucerna ne bo uspevala. Če je spodnja plast nepropustna, mokra, tedaj tudi ne. Za lucerno mora biti spodnja plast rahla in propustna. Če je travnik že sedaj moker, je malo verjetnosti, da bi lucerna uspevala. Najbolje boste storiili, če boste travnik sprušili in eno ali dve leti sejali poljske rastline. Nato boste pa zasejali menjalni ali stalni travnik. Za prašenjje

je sedaj že skoraj prepozno. To bi morali storiti že lani v avgustu. Če boste takoj spomladi sprášili, ko bo sneg skopnel, bo ruša le zelo slabo razpadla in imeli boste z okopavanjem krompirja veliko posla. Lahko pa poskusite; sprášite in sejte oves. Toda glavno obdelovanje bo pričelo takoj po košnji ovsu. Potrosite tedaj apno na ovisišče in ga plitvo sprášite. V jeseni navozite hlevskega gnoja in gnojnice in ga spravite 20 cm globoko v zemljo. Spomladi pa navozite zopet gnojnice in poorajte. Če bo njiva čista, boste lahko sejali umetnj travnik, če ne, boste pa posadili krompir. Glede ureditve umetnega travnika, se posvetujte s pristojnim sreskim kmet. referentom.

S. V.

Vprašanje 31. Kje bi mogel dobiti koreninske bakterije za sojo? (E. P. v P.)

Odgovor: Obrnite se na zavod za mikrobiologijo na gospodarsko-šumarski fakulteti v Zagrebu, Tvornička ul. 10., ali pa na Tvornico za dušik v Rušah. Ako ne boste dobili bakterij, boste prav gotovo dobili točno obvestilo, kje si bakterije lahko nabavite. Če jih omenjeni zavod nima, jih bo potrebno nabaviti iz tujine. To bi mogla posredovati Tvornica za dušik.

S. V.

Vprašanje 32. Sveže zrigolani svet nameravam zasaditi spomladi s silvancem, cepljenim na „Aramon“. Zemlja je zgoraj ilovnata, spodaj pa lapornata. Ali silvanec, cepljen na aramon, v taki zemlji dobro uspeha? (J. B. v Sl. dolu pri G. K.)

Odgovor: Menda mislite kot podlago križanko Aramon x rupestris Ganzin I, in ne samo „Aramon“, ki kot taka ni dosti odporna. V navedeni zemlji bo Aramon x rupestris dobro uspeval in dosledno tudi na njej cepljeni silvanec, osobito če je višja lega. Še boljša bo pa Berlandieri x Riparia K. 5 BB. ali T. 8, in celo velikolistnata riparija bo ugodno uspevala, pa ozirom na to, da ste pri rigolanju zgornjo ilovnato zemljo skoraj gotovo spravili na dno in v sredino, a spodnji trdi lapor pa na vrh, kjer bo sčasoma popolnoma sprhnil.

Fr. G.

Vprašanje 33. Moj sin v Kanadi me prosi, naj mu pošljem nekaj zlahtnih cepljenih trt za namizno grozdje, ker tam imajo le samorodnice (izabela i. dr.) in hoče za poskušnjo zasaditi zlahtne trte. Kakšne trte so primerne za Kanado, ali je izvoz iz naše države dovoljen in kako je zaradi carine? (Fr. J. v M.)

Odgovor: Za Kanadsko ozemlje bodo primerne le bolj zgodnje vrste, kakor so zlahtnine, biser iz Czabe, Madeleine angevine, morda bi se obnesla tudi Bouvierova ranina, muškat Otonel i. dr. Izvoz trt je dovoljen, toda pošiljatev mora biti opremljena z uradnim potrdilom fitopatološkega zavoda (kmetijske kontrolne postaje), da so

rastline popolnoma zdrave in proste vsakega mrčesa. Zapakovane morajo biti torej v navzočnosti dotičnega svedoka. Razen tega si morate priskrbeti od predstojništva kanadskega ozemlja, kamor so trte namenjene, uvozno dovoljenje in tega poslati sem ali pa številko dotičnega dovoljenja sporočiti semkaj še pred odpošiljativjo za navedbo iste v fitopatološkem izvidu. — Pri nas ni plačati nikaže izvozne carine, glede uvozne carine v Kanadi pa nam ni znano.

Fr. G.

Vprašanje 34. Nameravam preurediti svinjak. Kakšen tlak bi mi svetovali v njem? Lesen mi ne ugaja; prekmalu postane špranjast in potem je gnezdo nesnage in bolezenskih kali, Betonski je mrzel in zato zanič. Je li iz opeke priporočljiv? Ali bi bil morda boljši iz asfalta? Kateri tlak bi bil za svinjak najboljši? (F. M. v A.)

Odgovor: Imate popolnoma prav s svojimi pomisleki proti lesenemu in proti betonskemu tlaku. Eden kakor drugi je samnasebi neuporaben. Vendar ima beton ugodno lastnost, da ga lahko temeljito čistimo. Les pa ima prednost, da je tople. Zaradi tega napravimo v svinjaku navadno dvojen pod. Ves svinjak je tlakovan z betonom, ki je zaradi odtoka primerno nagnjen. Nad tem betonskim tlakom je pa v vsakem oddelku položen še lesen pod, ki sega samo čez dve tretjini dolžine oddelka. Na tem podu ležijo živali na suhem in toplem. Kaj kmalu se pa navadijo odlagati blato in seč v zadnjem nepokritem delu oddelka. Navadna opeka ni posebno prikladna, pač pa se zelo priporoča trdo žgana votla opeka, ki je topla in čista. Špranje med kosi opeke pa zalijemo z asfaltom. Tak pod ni predrag in odgovarja vsem higijenskim zahtevam.

Ing. W.

Vprašanje 35. V neki prodajalnici kmet. potreščin sem kupil klajno apno. Pokladal sem ga, a sem s tem kmašu prenehal, ker je tudi v malh odmerkih povzročal pri vseh živalih, tudi pri kokoših, hudo drisko. Zakaj povzročča pokladanje klajnega apna drisko pri živalih? Je li izdelek potvorjen ali pokvarjen? (F. M. v A.)

Odgovor: Na to vprašanje lahko dobite točen in zanesljiv odgovor le tedaj, če pošljete vzorec klajnega apna v kemijsko preiskavo. Vendar je tudi brez preiskave zelo verjetno, da je Vaše klajno apno nečisto, ker bi sicer ne moglo povzročiti tako splošno in očitno drisko. Obstoja možnost, da vsebuje kalijevo sol ali magnezijeve in žveplove spojine, ki lahko povzročajo drisko.

Ing. W.

Vprašanje 36. Ali smem divji kostanj pokladati živini in brejim svinjam ter v kakšni količini? Ali je vredno, da ga pobiramo? (J. J. v R.)

Odgovor: Divji kostanj vsebuje v svežem stanju malo prebavljivih beljakovin (1,5%) in ima škrobno vrednost 41, to je toliko kakor dobra

otava in želod, ali dvakrat toliko kakor krompir. Vsečina beljakovin je malenkostna. Zato pride divji kostanj v poštev za odraslo pitovno in vprežno živino; za mladino in matere je manj vreden, ker ima premalo beljakovin. Zaradi neprijetnega grenkega okusa ga živali nerade uživajo in zato ga pokladamo le v manjših množinah ali pa pomešanega z drugo krmo. **Ing. W.**

Vprašanje 37. Kakšno krmilno vrednost imajo pšenični otrobi in oves za molzne krave? Prvih dajem po 1½ kg dnevno vsaki kravi, oves bi pa krmil zdrobljen, če bi to mlečnosti ne škodovalo. **Kako vplivajo pomije na mlečnost krav?** (I. L. v V.)

Odgovor: Pšenični otrobi so za mlečne živali dobro močno krmilo. Le v večji množini bi mogli povzročiti mehko surovo maslo. Zdrobljeni oves (ovseni zdrob) je za mlečne krave nekoliko nenaavadno močno krmilo, vendar pa mlečnosti ne more škodovati. Priporočljiva bi bila zmes pšeničnih otrobov in ovsenega zdroba, polita z vročo vodo ali prekuhanimi pomijami z dodatkom prekuhanega krompirja in repe, vse podano v nekoliko gostejši obliki. Pomije same zase, brez navedenih dodatkov so prazne in nimajo posebne hranilne vrednosti; mogle bi pa prebavnim organom goveda celo škoditi, če vsebujejo večjo množino maščobe in mesnih odpadkov. **Dr. V.**

Vprašanje 38. Imam dve kravi, ki dasta dnevno približno 16 do 18 l mleka. Ker se mleko ne da vnovčiti, bi rad izdeloval sir z namenom, da ga vnovčim. Kako se pravilno izdeluje sir? (J. K. v O.)

Odgovor: Za izdelavo dobrega sira je potrebno mleko enodnevne molže, povsem sveže. Iz količine mleka, ki jo navajate, se dobi do 1½ kg sira. Ker pa uporabite gotovo precejšnji del mleka v kuhinji, ostane pre malo za napravo sira. Dajo se pripraviti še manjši hlebci sira, toda prodati jih je težko. Natančno navodilo, kako se izdeluje sir v domačnosti, najdete v 4. in 5. številki „Kmetovalca“ iz l. 1933. **P.**

Vprašanje 39. Še meseca novembra sem kupil šest mršavih in grintavih praseta v nađi, da jih bom izkrmil. Namesto da bi se popravljali, so pa vedno slabši: hiraajo vkljub precejšnji ješčosti, kašljajo, imajo hudo srbečico ter drisko. Kaj naj storim s prasi, ki se ne dajo opitati? (F. K. v V.)

Odgovor: Vaši prasički bolehajo najbrže na kronični (dolgotrajni) svinjski kugi. Bolezen bi bili morali že davno (takoj v početku po nakupu) prijaviti sreskemu načelstvu, ki pošlje sreskega živinozdravnika, da bolezen ugotovi in odredi vse potrebno, da se prepreči nadaljnje širjenje bolezni. Prijavite pa sresk. načelstvu sum svinjske kuge vsaj sedaj takoj. Zdravljenje svinjske kuge s cepljenjem je uspešno le v prvem početku bo-

lezni, pozneje je brez vsakega izgleda. Sam od sebe pa ozdravi po kugi le redko kateri prasiček. Če bo pa živinozdravnik pri pregledu spoznal, da se ne gre za kugo, bo dal potrebna navodila za zdravljenje. V poštev pride namreč še več drugih bolezni, kakor prasičji kašelj, sajavost ali sajevec, pomanjkanje vitaminov, garje, griža itd.

Dr. V.

Vprašanje 40. V katerem času je najbolje podirati drevje za stavbni les in ali je sedaj še čas podirati drevje za žago? (F. K. v C.)

Odgovor: Od stavbnega lesa se predvsem zahteva, da je čvrst in trpežen. Les pa je tem čvrstejši in tem trpežnejši čim manj vsebuje vode, t. j. čim bolj je suh. Zato je treba drevje, namenjeno za stavbni les, sekati v dobi, ki daje največ možnosti, da se bo les res temeljito in dovolj hitro presušil. Ta doba pa je doba zimskega mirovanja (nekako od novembra do marca), ko je v drevju najmanj drevesnih sokov, odnosno vode. V začetku te dobe (novembra in decembra) posekani les pa se slabše in počasneje presuši, kakor les, posekan koncem te dobe (januarja in februarja), ker je skozi vso zimo izpostavljen vlagi (dežu, snegu in megli). Zato je drevje za stavbni les najbolje sekati **januarja in februarja**, ko je zrak že bolj suh in ko kmalu nastopi doba spomladanskih vetrov, ki les dovolj hitro in temeljito posuše. Za časa rasti (spomladi, poleti ter deloma v jeseni) posekani in nedovoljno presušeni les ni trpežen, ker vsebuje mnogo drevesnega soka, ki povzroča gnilobo. Za vodne stavbe (vodovodne cevi, pilote itd.) namenjeni les pa je podirati v dobi, ko vsebuje mnogo drevesnega soka (spomladi in poleti) ter ga je takoj surovega in nepresušenega dati v uporabo. Sedaj podirati drevje za žago se ne priporoča, ker bo že skoraj začelo poganjati. **Ing. Č.**

Vprašanje 41. Kdaj je treba sekati bukev, da se panj ne posuši in da iz njega odženejo mladike? (J. Z. v B.)

Odgovor: Najboljši čas za sekajbe bukev je proti koncu zime, to je koncem januarja, februarja ter začetkom marca. Drevo je posekati čim nižje pri zemlji. Le na močvirnatih tleh, kjer je nevarnost, da pride panj pod vodo, je pustiti višje panje. Rez mora biti gladka in, če le mogoče, poševna, da deževnica lahko odteka s panja. Uporabljati je le ostre in široke sekire, žago pa le tedaj, če je drevo predebečlo, da bi se moglo posekati. Bukve, ki je stara več kot 20, 30 let, bo odgnala slabše ali pa sploh ne. Ne priporoča pa se, da vzgajate bukovino iz poganjkov od panjev, ker taka bukovina daje slabši les in bolj izčrpa tla kakor pa bukovina, ki je vzrasla iz semenja. **Ing. Č.**

Vprašanje 42. Nekoliko čebelnih družin mi je ostalo za to zimo z zelo pičlo hrano. **Kako čebele sedaj spomladi rešim in pravilno prehranim?** (A. K. v L.)

Odgovor: V panju velike mere porabi družina pozimi 10—15 kg hrane, kakor pač traja do prve izdatnejše paše. Kdor pita v zgodnji spomladi, ne sme krmiti s tekočo hrano, in sicer tja do meseca aprila. Najbolje so sati s pokritim medom, če teh ni, pa strnjene pogače iz sladkorja, moke in vode: na 1 l vode se vzame 5 kg sladkorja in 30 dkg moke. To naj vre skozi 5 minut. Napol ohlajeno gmoto lahko vlijemo v satnik (okvir) panja, ki ga na mizi podložimo s papirjem, da nastane skleda. Ohlajeno in strnjeno močno-sladkorno gmoto nato lahko postavimo v panj poleg sedeža čebelne gručice. Ali pa napravimo iz napol hladne gmote nekoliko pogač, debelih za pol prsta ter jih porinemo pod satje panja. Poleg take hrane pa dajmo čebelam v pitalniku pogosto mlačne vode, s katero bodo čebele raztopile hrano. Ista je spomladi posebno primerna za razvoj zalege. — Od srede aprila dalje lahko pitamo z razredčenim medom ali sladkorjem (1 : 1).

Družbene zadeve in razno.

Kazalo „Kmetovalca“ za l. 1934. Kdor hrani „Kmetovalca“ in želi kazalo, naj sporoči Kmet. družbi, da se mu doloži.

Vabila

k letnim zborom podružnic Kmetijske družbe v Ljubljani, r. z. z. o. z.

SPORED:

1. Čitanje pravilnika, zlasti § 2., 3., 6., 7., 8., in 10.
2. Slučajnosti.

V nedeljo, 10. marca 1935.:

Krško, ob 10. uri v šolski telovadnici; **Laško**, ob ½ 9. uri v župnijski dvorani v Laškem; **Maj-**

šperg pri Ptuj, po rani sv. maši v šoli; **Stražišče**, ob 13. uri pri načelniku Pavletu Rozmanu;

v nedeljo, 17. marca 1935.:

Slatina Radenci, ob 15. uri v šoli v Kapeli; **Sv. Gregor**, ob 15. uri v sobi Gregorskega doma;

na praznik, 19. marca 1935.:

Beltinci, ob 9. uri v narodni šoli; **Stari trg ob Kolpi**, po drugi sv. maši v šoli; **Tržič-Sv. Ana**, ob 8. uri po sv. maši pri Pelarju;

v nedeljo, 24. marca 1935.:

Laporje, po jutranji sv. maši v šoli; **Loka pri Zidanem mostu**, ob 9. uri v dvorani Izobraževalnega društva.

† **Mr. ph. Josip Bergmann**, lekarnar in posestnik v Novem mestu, je preminul dne 22. februarja t. l. v 68. letu starosti. Spominjamo se ga kot priznanega sadjarja, vinogradnika in vrtnarja, ki je bil z izrednim zanimanjem in zgovornostjo največji pospeševatelj teh panog v svojem okolišu. Njegov vrt in vinograd sta bila vsakomur za zgled naprednosti, kako se mora ta ali ona rastlina pravilno gojiti. Vedno je presenetil človeka s kako izkušnjo, bodisi pri razmnoževanju te ali one vrste, bodisi pri vzgoji ali varstvu proti raznim boleznim in škodljivcem. Pokojni Bergmann je bil član Kmetijske družbe od 3. marca 1904, torej skoraj 31 let. Ohranili ga bomo v trajnem spominu!

Poljoprivredni Glasnik. Izišli 2 številki tega lista z dne 15. februarja in 1. marca t. l. sta izredno zanimivi in poučni ter vsebujeta **kmetijske razmere v današnji Nemčiji**, izpod peresa najpriaznejših kmetijskih strokovnjakov, in sicer: Oskrbovanje Nemčije s kmetijskimi proizvodi. Povojna agrarna politika Nemčije, njene pogoje in posledice, Značaj zakona Rajha o nasledstvenem kmetem gospodarstvu, itd. Priporočamo našim kmetijskim organizacijam, kmetijskim strokovnjakom, občinam in čitalnicam, da si naročijo vsaj te številke lista. Uredništvo Poljoprivrednega Glasnika je v Novem Sadu.

VNOVČEVALEC

1. marca 1935.

Pridelovanje in gnojenje krompirja.

K. P.

V Dravski banovini je krompir najvažnejša kulturna rastlina. Po statističnih podatkih kmet. ministrstva je bilo l. 1933. s krompirjem posajenih 54.949 hektarjev. To je ena petina celokupne obdelane zemlje. Po statističnih podatkih zadnjih 6 let je znašal pridelek 67 q gomoljev na 1 ha. Iz te statistike vidimo, da je bil povprečni pridelek

izredno majhen. Na Češkem, v Nemčiji in tudi v Avstriji so pridelki 2—3 krat večji. Zemlja in podnebje so za pridelovanje krompirja v Dravski banovini zelo ugodni. Nizki pridelki in tudi slaba kakovost so torej posledica slabega obdelovanja zemlje, slabega semena, predvsem pa nezadostnega in nepravilnega gnojenja.

Nobena druga kulturna rastlina ne obrodi toliko plodov pod zemljo, kakor ravno krompir s koreninami in gomolji vred. Ti zahtevajo pa v zemlji dovolj prostora in zraka za uspevanje.

Zemljo moramo pred zimo preorati in jo pustiti v surovi brazdi do spomladi. Če jo pa šele spomladi v mokrem stanju preorjemo, se strdi, kar je za krompir seveda škodljivo.

Pri krompirju dosežemo največje pridelke prvovrstne kakovosti le tedaj, ako obenem s hlevskim gnojem gnojimo tudi z umetnimi gnojili. Tozadevni poskusi se v Dravski banovini že več kakor 20 let izvajajo. Večina teh poskusov je nepričakovano dobro uspela. Tudi pri sedanjih bolj nizki ceni krompirja se je točno dokazalo, da je uporaba umetnih gnojil pri pridelovanju krompirja vedno dobičkonosna.

Krompir sadimo navadno na lažji peščeni zemlji in lahki ilovici, torej na zemlji, kjer navadno primanjkuje rudninske rastlinske hrane, kakor kalija, fosforne kisline in apna. Ker spada krompir med one kulturne rastline, katere potrebujejo naj-

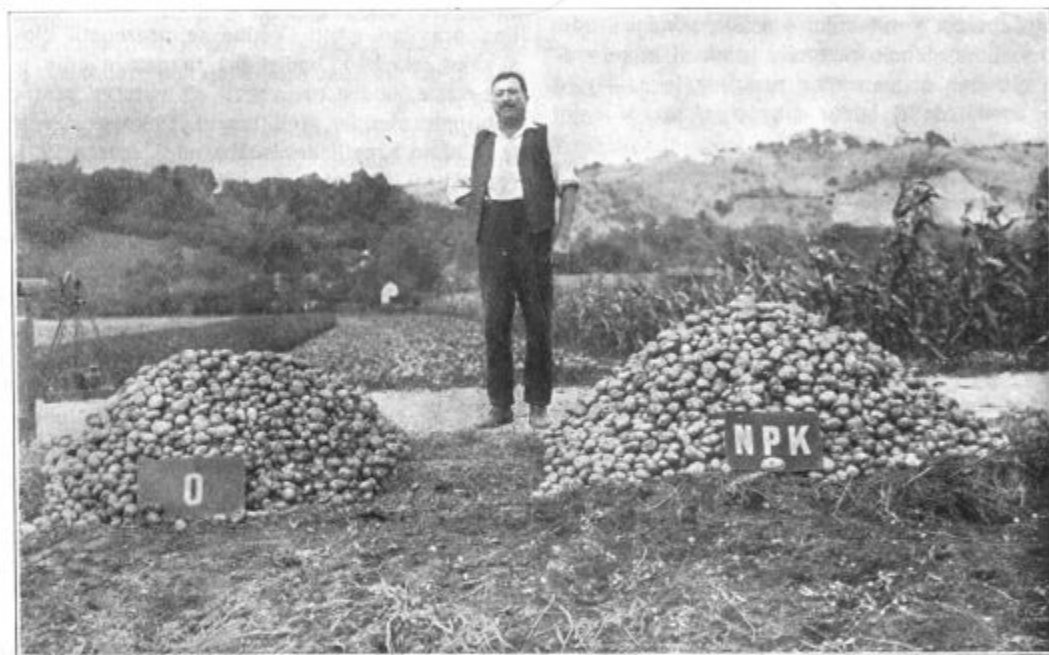
pirja in da predvsem zdrav pridelek. Najkoristnejše je, če krompirju gnojimo s kalijem že pozimi ali pa vsaj 14 dni pred saditvijo.

Krompir potrebuje mnogo dušika. Za doseg velikih in dobrih pridelkov je potrebna tudi večja količina lahko topljive fosforne kisline. Pridelek 200 q na 1 ha odvzame zemlji 32 kg fosforne kisline (P_2O_5), kar odgovarja 200 kg 16% superfosfata.

Tudi apna ne sme zemlji primanjkovati.

Gnojilni poskusi, ki so bili zadnja leta izvedeni skoraj v vseh krajih Dravske banovine, so pokazali, da je pridelek najboljši in uporaba umetnih gnojil najbolj dobičkonosna, ako se gnoji na 1 oralu s sledečimi umetnimi gnojili:

80—100 kg apnenega dušika ali apnene ščernine
100—150 kg superfosfata ali fosforne žilindre ter
120—180 kg 40% kalijeve soli.

Slika 21. Gnojilni poskus na krompirju, izveden po pos. Aloj. Pircu v Vel. vasi pri Leskovcu.

več kalija, mu moramo gnojiti v obliki 40—42% kalijeve soli. Pri nobeni drugi poljščini ne opeša namreč pridelek tako hitro in tako močno, kakor ravno pri krompirju, ako mu primanjkuje kalija. To predvsem zaradi tega, ker tvori krompir v prvi vrsti škrob, za kar mu je kalij neobhodno potreben.

Pridelek 200 q krompirja na 1 ha odvzame zemlji 180 kg čistega kalija (K_2O), kar odgovarja 450 kg 40%ne kalijeve soli. Če krompirjeva rastlina odvzame polovico te hrane zemlji ali hlevskemu gnoju, je še vedno potrebno, da gnojimo z 200 g 40% kalijeve soli na 1 ha. S tem damo zemlji, kar ji je potrebno, da rodi dovolj krom-

Tu navedene količine zadostujejo, ako smo zadostno gnojili tudi s hlevskim gnojem. Drugače moramo uporabiti večje količine umetnih gnojil. Pomniti je, da je uporaba umetnih gnojil pri krompirju vedno dobičkonosna, ako pravilno in pravočasno gnojimo.

Poleg pravilnega gnojenja in obdelovanja zemlje je pridelek odvisen tudi od vrste krompirja in od dobrega semena. Seme naj se menja vsaj vsakih 5—6 let ter je vzeti za novo seme vedno zdrav krompir iz višje ležečih krajev. Kako krompir sadimo in obdelujemo, je bilo v našem listu že večkrat opisano.

Obvarujmo sadje pred škodo!

O koristi, ki nam jo prinaša sadjarstvo, je skoro nepotrebno govoriti. Velika važnost sadjarstva v današnji krizi in prednost, ki jo ima pred drugimi panogami poljedelstva, je v tem, da so se cene sadja vkljub splošnemu strašnemu padcu cen poljskih pridelkov, obdržale na stari višini. Zato pomeni umno in napredno sadjarstvo v sadjarskih krajih v današnji krizi pravo rešitev in blagostanje našega kmeta.

Toda velika napaka sadjarjev je v tem, da sadno drevje slabo goje, misleč, da je dovolj, da ga zasade in ga prepuščajo lastni usodi. Zato dosežajo vkljub vsem ugodnim naravnim pogojem za razvoj sadjarstva razmeroma slabe uspehe, obirajo sadje z majhno tržno vrednostjo, ker ne dosežajo niti približno tolike cene, kot jo dosežejo sadjarji v naprednejših deželah.

Eden najvažnejših pogojev za smoteno in pravilno gojitev sadnega drevja je zaščitenje pred rastlinskimi škodljivci in boleznimi. Sadje, ki so ga škodljivci napadli, pred časom odpada, in ko je zrelo, je črvido ter hitro gnije in propada. Zato je tako sadje komaj sposobno za trg, kaj šele, da bi se obdržalo do pozne zime ali celo do spomladi, ko mu je cena vsepovsod višja, kot takoj po trgatvi.

Izmed mnogih sredstev za ohranitev drevja so se začele v novejšem času pri naprednejših poljedelcih v inozemstvu čedalje bolj širiti sredstva, pripravljena iz očiščenega olja, ki so skoro povsem izpodrinila stara sredstva za uničevanje škodljivcev.

Prednosti teh novih sredstev so velike in mnogostranske. Ona zlasti niti najmanj ne škodujejo sadju in zemljišču okrog drevja kot nekatera starejša sredstva. Dalje so, kar je za današnji čas zlasti važno, mnogo cenejša, ker zadostuje trikrat manjša količina za uspešno delovanje.

Četudi je sadje načeto, ga povsem lahko očistimo, če pravilno izvršimo škropljenje s tem sredstvom.

Ravnanje s tem sredstvom je povsem lahko in enostavno: **V čisto posodo nalijemo določeno količino sredstva, dolijemo vode in mešamo, dokler ne dobimo redki smetani podobno tekočino.** Nato dolivamo nadaljnjo potrebno količino vode in delo je opravljeno; škropiti začnemo lahko takoj.

Pri nas taka sredstva do danes še niso bila znana. Ko prva uvaja svetovna tvrdka „Shell“ svoje odlično sredstvo „Rastlinobran zimski“, ki so ga po mnogoletnem trudu sestavili znani tuji znanstveniki in praktiki. **To novo sredstvo „Rastlinobran zimski“** ima vse našteje prednosti. — **Tvrdka „Shell“** bo poslala tudi svoje strokovnja-

ke med ljudstvo, da razlože in pokažejo, kako je ravnati s tem novim sredstvom. (Glej inserat „Shell Biljobran zimski“.)

Pazite pri nakupovanju deteljnegu semena!

Trgovina z deteljnim semenom stoji pod zakonito kontrolo. Za setev se sme prodajati le ono seme, ki je plombirano od drž. kontrolne postaje, ker samo s tem je podano jamstvo, da je seme čisto od predenice ter ima dovoljno kalivost. Trgovina neplombiranega semena je dovoljena le tedaj, če proizvajalec prodaja seme trgovcu. **Ne sme pa to seme prodati potrošaču, torej kmetu, ki bi ga uporabil za seme.**

Vsako leto najdemo na sejmih polno prodajalcev deteljnegu semena, ki seveda ni plombirano. Zgodi se celo, da razni prekupčevalci kupujejo v Ljubljani od velikih trgovcev s semeni odpadke pri čiščenju ter iste potem prodajajo na sejmu. Njih predrznost gre tako daleč, da se ti odpadki prodajajo potem po 10 Din za 1 liter, medtem ko je vrednost teh odpadkov kot seme enaka ničli. **Če kmet kupi tako seme, nima nakega dobička, temveč samo škodo, saj mu bo setev neenaka in redka, a razen tega še okuži polje s predenico.** Vedeti moramo namreč, da bi trgovec, če bi mogel iz odpadkov še kaj zdravega semena izčistiti, to gotovo storil. Spričo dejstva, da so drobna zrna detelje ravno tako velika kot seme debele predenice, pa to ni mogoče. **Zato vsebujejo odpadki tudi največ predenice in kdor jih seje, ne seje detelje, temveč predenico.**

Opozarjamo torej kmetovalce na goljufije pri prodaji deteljnegu semena, posebno na sejmih, ter priporočajo, da seme kupujejo le takrat, če so prepričani, da je pri njemu izvršena kontrolna analiza, kar je razvidno iz atesta drž. kontrolne postaje.

Kmetijska družba prodaja le domače in plombirano deteljno seme, ki je čisto od predenice in ima zajamčeno kalivost.

Tržno poročilo 27. II. 1935.

Pšenica: Na svetovnem trgu se vedno bolj opaža, da so se cenilci žetve in potrošnje zmotili. Izvoz pšenice je znatno nazadoval v teku izvozne kampanje posebno v Evropo. Na količino uvoza v Evropo je vplivala povoljna žetev na Angleškem in v Franciji, pa tudi Nemčija in Italija so proti pričakovanju manj uvozile. Na domačem trgu se je položaj z nastopom boljšega vremena pomiril ter so cene zaradi večje ponudbe popustile za 5 Din pri q. Izvozno društvo je prenehalo z nakupom, ker Avstrija ni kupila pri nas 5000 vagonov, kakor se je pričakovalo. Za izvoz se torej nič ne nakupuje, a tudi domači mlinci ne kupujejo

mного. Cene: 122 do 127.50 Din nakladalna postaja.

Koruza: Kakor pri pšenici, tako je tudi pri koruzi izvoz po količini nazadoval na svetovnem trgu. Ponudb čezmorskega blaga je dosti, posebno Plata koruza se vsak dan močnejše ponuja. Na domačem trgu je zadnji čas več ponudb ter je cena padla za 4 do 6 Din pri 100 kg. Tujina je z nakupi prenehala ter se kot kupci pojavljajo na trgu le še domači interesenti. Terminalska kupčija je skoraj popolnoma prenehala ter se kupuje le še za prompt. Cene 68 do 70 Din za 100 kg, franko vagon Indija.

Oves in ječmen: Povpraševanje za to blago je precejšnje pri mali ponudbi. Pomanjkanje se občuti posebno za semensko blago, ki ga je v dobri kakovosti težko dobiti. Cene so narastle in se plačuje za jari ječmen okoli 140 Din za 100 kg, medtem ko ozimnega ječmena sploh ni na trgu. Oves notira na sremskih in slavonskih postajah 90 Din za 100 kg. Semensko blago je za 50% dražje.

Moka in otrobi. Ko je cena pšenici narasla, se je tudi cena moki povišala za okoli 10 Din pri 100 kg. Ker mlini meljejo sedaj to drago pšenico, se padec cene pri njej še ni določil tudi v ceni moke, tako da so cene ostale neizpremenjene. Plačuje se bačka moka po 210 do 215 Din (nulerbaza), a otrobi po 84 do 85 Din, franko nakladalna postaja.

Seno: povpraševanje iz Nemčije in Švice je še dokaj veliko in bi se moglo precej sena izvoziti. Predvsem pa otežuje izvoz veliko pomanjkanje vagonov in plah za pokrivanje odprtih vagonov ter čaka sedaj samo v Dravski banovini okoli 100 vagonov, ki so pripravljeni, toda se ne morejo odposlati. V takih okoliščinah je težko nakupovati seno, ker se mora dobavitelj inozemskemu kupcu zavezati, da bo blago dobavil do gotovega roka. Čim tega ne stori, nabavi kupec blago na drugem mestu in dobavitelj mora nositi stroške takega prisilnega nakupa in razliko v ceni, kar seveda pomeni izgubo. Cene 45 do 50 Din po oddaljenosti nakladalne postaje od meje.

Živina. V preteklem mesecu je KD, oz. njeni člani izvozili 1 vagon volov. Š cenno so bili zadovoljni kolikor toliko, vendar bi bil lahko uspeh boljši, če bi se tvorila res mlada in debela živina. V mesecu marcu bo družba izvozila 2 vagona živine.

Krompir: Trgovina s krompirjem je v zadnjem času nekoliko živahnješa. Nakupuje se semenski krompir in ker se zanj plačujejo cene od 65 do 75 Din za 100 kg, se je tudi cena za jedilni krompir povečala. Semenski krompir se kupuje le v krajih, kjer je zdravo blago ter je kr. banska uprava n. pr. za svoje potrebe točno določila nakupna mesta. Pri prevzemu se mora postopati zelo strogo. Jedilni krompir nakupujejo razen zagrebških interesentov tudi kupci iz Dalmacije. Plačuje se belj oneidovec in kresnik po 58 do 63 Din, in sicer po temu, iz katerega kraja je. Rožnik se plačuje od 53 do 56 Din.

Fižol: Trgovina s fižolom je popolnoma prestala, ker ovira Italija izvoz, ki je naša najboljša nakupovalka. Kako se bo ta trgovina dalje razvijala, je težko prerokovati. Za bohincje ali ribničan sploh ni nikakega povpraševanja. Kupuje se le koks ali prepeličar.

Perutnina in jajca. Z nastopom nove produkcije jajc je cena istim nekoliko popustila. Plačujejo se 8 do 8.50 Din za kg. Nasprotno pa je cena kuretini precej čvrsta, vendar pa večje zvišanje cen ni nastopilo.

Sadje. KD je prodala vso zalogo sadja v Velenju in v Konjicah. V zadnjem času je nastopilo namreč veliko povpraševanje po zimskem namiznem sadju. Zlasti za la mošangarje je bilo veliko zanimancev. Cene so sedaj zelo poskočile. Kanadke (zelo majhne zaloge) so se prodajale po 7—8 Din za kg, mošangarji po 4.50—5 Din, bobovci in brunarji pa po 4—4.50 Din za kg. Zaloge so pri nas izčrpane ter se že težko dobi dobro zimsko sadje.

Tržne cene 20. II. 1935.

Žitni in drugi pridelki.	Ljubljana		Maribor		Cene v dinarjih, teža v kg	Ljubljana		Maribor	
	od	do	od	do		od	do	od	do
Pšenica	1.60	1.70	1.25	2.00	5-9 ted. stari, kom.	85	150	85	120
rž	1.60	1.70	1.30	2.00	3-4 mesecev "	140	160	120	160
ječmen	1.70	1.80	1.50	2.00	5-7	—	—	250	300
oves	1.30	1.40	1.10	1.50	debeli prasiči, živi	—	—	4	5.00
proso	1.40	1.55	1.10	1.50	" " zaklani	—	—	0.50	0.50
koruza (nova)	—	1.00	—	—					
ajda	—	1.40	0.90	—					
fižol, ribničan	2.00	—	—	—	Perutnina in jajca.				
fižol prepeličar	2.00	2.20	1.50	2.50	Piščanci, živi	12	15	11	—
(koka)	—	—	—	—	kokoši, žive	15	20	13	15
krompir	—	1.00	0.75	—	pulardi, zaklani	18	20	13	20
laneno seme	—	—	8	—	purani, komad	—	—	50	60
konoplja	—	—	6	8	gosi,	—	—	30	35
čebula	—	—	0.75	1.50	rac,	—	—	—	—
					jajca la, par	1	1.50	1.50	2
					jajca, konservir. par	—	—	0.90	1
Seno in slama.					Mleko, maslo, sir in med.				
Seno sladko	0.35	0.70	—	0.45	Mleko (l)	2	2.25	1.50	2
" kislo	0.45	0.50	—	0.40	šmetana sladka (l)	—	—	16	—
slama pšenič.	0.40	0.50	0.25	0.28	čajno maslo	26	32	22	32
detelja	—	—	—	1	surovo maslo	22	24	20	24
					polementalški sir	18	20	—	25
					sirček domači	5	6	5	6
					med	14	16	12	18
Goveja živina.					Kurivo.				
Voll I. žive teže	3.60	4.25	3.50	3.50	Trda drva, m ³	90	115	90	100
" II. " "	3	4	3	2.25	mehka drva, m ³	—	75	60	80
" pleh. " "	3	3	2	3					
krave, debele	—	—	—	—	Sadje.				
žive teže	2	3.50	2.25	2.70	Jabolka	4	6	4	6
krave klobasari	—	—	—	—	hruške	4	—	—	—
rice žive teže	1.50	2	1	1.50	česnje, suhe	6	10	7	11
teleta	4.50	6	3.50	4	orehi celi	—	8	0.50	7
" mrtve "	—	—	—	—	brskve	—	—	—	—

Kmetijska družba ima v zalogi naslednje kmetijske potrebščine:

Njene zaloge se nahajajo: v Ljubljani, Novi trg 3; v Mariboru, Meljska cesta 12; v Celju v Aškerčevi ulici; v Novem mestu; v Murski Soboti Prekmurje; v Slov. Konjicah; v Zagrebu, Gjorgjevičeva 23.

Tu navedene cene veljajo pri nabavi v Ljubljani; v drugih krajih se prištejejo še izdatki za prevoz iz Ljubljane. Za drugo blago, za katero niso cene navedene, zahtevajte pismene podatke.

Cene veljajo za nadrobne in vagonске pošiljave.

Semena.

Vsa naša semena so najboljše vrste, zanesljivo kaljiva, predenice prosta, preiskana po drž. kmetijski poskusni in kontrolni postaji v Ljubljani ter plombirana v originalnih vrečah.

Domača detelja	Din 23.50
Lucerna, pristna banaška	„ 28.—
Švedska detelja	„ 40.—
Hmeljska lucerna	„ 14.—
Bela detelja	„ 22.50
Mačji rep	„ 25.—
Pasja trava	„ 17.—
Francoska pahovka	„ 14.—
Angleška ljulika	„ 13.50
Laška ljulika	„ 13.50
Travniška bičnica	„ 29.—
Travniška latovka	„ 39.—
Lisičji rep	„ 39.—
Navadna šopolja	„ 29.—
Pasji rep	„ 47.—
Ovčja bičnica	„ 42.—
Zlati oves	„ 98.—

Zmesi travnega in deteljnega semena, sestavljene po strokovnih navodilih iz zgoraj navedenih vrst stanejo:

1. za barski svet	Din 26.—
2. za peščeno zemljo	„ 24.—
3. za srednjetežko zemljo	„ 24.—
4. za težko zemljo	„ 26.—
5. mešanica za vrtove, nizka trava	„ 26.—

Korenjevo seme, dolgo, zlatorumeno Din 14.—,
Semenska pesa, Mammuth, rdeča, francoska
Din 15.—

Semenska pesa, Eckendorf, rumena, poljska
Din 18.50.

Semenska pesa, Eckendorf, rumena, nemška
Din 26.—.

Pri odjemu originalnih vreč cena po dogovoru.

Vreče iz jute kakor poštnino se računa posebej po lastni ceni.

Semenski oves, navadni Din 1.80.

Semenski oves, oplemenjeni švedski Din 2.10.

Semenski ječmen Din 2.05.

Oves za krmo Din 1.20.

Sredstva za razkuževanje žita.

Uspulun, sredstvo za namakanje žita proti snetjavosti, zavitek po 250 g Din 32.—.

Tillantín, sredstvo proti snetjavosti v zavitkih po 1 kg Din 44.—, 400 g po Din 24.— in 200 g po Din 12.—.

Ceretan, sredstvo proti snetjavosti, v zavitkih po 200 g, po Din 7.50.

Krmila.

Koruzá, sušá, za mletev sposobna, po dnevni ceni. Vreče po lastni ceni. Pri vagonškem odjemu cene po dogovoru.

Pšenični otrobi, debeli 130 Din za 100 kg.

Klajno apno, v izvornih vrečah, težkih 50 kg po 2.75 Din za kg, na drobno 3.80 Din za kg.

Lanene tropine z 38/40% beljakovin in tolišče po 2.10 Din za 1 kg v vrečah po 50 kg.

Ribje olje za živino, ročke po 5 kg 85 Din; se pošilja po pošti; v steklenicah po ¼ litra 14 Din, v steklenicah po 1½ litra 28 Din; v posodo kupca po 16 Din za kg.

Provendein, priznano redstvo v moderni svinjereji, v škatlah po 800 g po 20.— Din.

Živinska sol, v vrečah po 50 kg za 80 Din.

Vreča pri 50 kg 12 Din.

Sadjarske in vrtnarske potrebščine.

a) **Zatiralna sredstva proti boleznim in škodljivcem na sadnem drevju in vrtu.**

Arborin, sredstvo zoper drevesne škodljivce, zlasti kaparje, zimsko zalego listnih in krvavih uši itd., v steklenicah po 1½ kg po 20 Din, v ročkah po 3½ kg 50 Din; v sodih po 100 kg Din 10.50 za kg, v posodi kupca pa Din 11.— za kg.

„Hinsberg“ pasovi za lovljenje drevesnih škodljivcev, zavitek Din 27.—.

Arbocol papir, za napravo pasov v varstvo proti plezajočim mrčesom po deblu, v zavitkih približno 50 m 20 Din.

Arbocol lepilo za mazanje drevesnih pasov 250 g Din 14.50, 500 g Din 23.50, 1 kg Din 43.75.

Cepilna smola v škatlicah po ¼ kg 7 Din, ½ kg 13 Din, ¾ kg 25 Din.

Modra galica, — 6 Din, na drobno — vagonška naročila vopust.

Urania zelenilo v zavitkih po 15 dkg Din 15, ½ kg Din 25, 1 kg Din 50.

Žveplovoapnena brozga zoper različne glivične bolezni, zlasti kodravost na breskvah in plesnobi, proti kaparjem in pršicam ter grizlicam, za zimsko in poletno zatiranje Din 6 za kg; podružnicam cene po dogovoru.

Solbar, zavitki po 1 kg 27 Din, po 5 kg 26.50 Din za kg.

Kvasija (mušji les), izborno sredstvo za zatiranje raznih uši in grizočega mrčesa na sobnih in vrtnih rastlinah. Naročeno.

Tobačni izvleček v sodih po približno 200 kg po 5 Din kg, na drobno v pločevinastih posodah 4½ kg 40 Din, v steklenicah 2 kg 15 Din, 1 kg 8 Din z embalažo vred. Po pošti se pošiljajo le pločevinaste posode.

Mazavo milo po 10 Din v posodi kupca.

Nosprasen, zavitki po 5 kg Din 24 za 1 kg, 1 kg Din 30.

Nosprasič, zavitki po 5 kg 39 Din za kg, 1 kg 45 Din.

Zeljo-pasta proti voluharjem Din 15.50, zrnje proti mišim Din 8 za zavitek.

Strihlinova pšenica proti mišim po 25 g Din 4.—, po 50 g Din 6.—.

b) Sadjarsko in vrtnarsko orodje.

Najboljši cepilni noži Kunde-levi, pripravnici za vse načine cepljenja sadnega drevja, komad 40—102 Din.

Prvovrstni vrtni noži tvrdke Kunde-Dresden (obrezači), komad od 42 do 58 Din.

Brusni kamni za Kundejeve nože, za člane po 25 in 46 Din, za nečlane 26 in 48 Din.

Navadne drevesne škarje za obrezovanje sadnega drevja od 20 do 42 Din.

Drevesne škarje za obrezovanje vrhov, rezanje cepičev in goseničnih gnezd po 20, 50, 175 in 210 Din.

Drevesne škarje Kunde za obrezovanje visokega drevja od 45 do 190 Din.

Peresa za škarje, domače, 0.75 Din za komad.

Peresa za škarje, Kunde, 1.75 Din za komad.

Škarje za striženje mej ali vrzeli 65, 120 in 125 Din.

Drevesne žage od 40 do 90 Din.

Žični koški za varstvo pred zajcem komad 8 Din.

Drevesne ščetke (krtače) za čiščenje mahu in lišaja z debel in vej na starem drevju, za člane male 18, 21 Din, velike 40 Din.

Strgulje za drevje, za strganje stare skorje na drevju po 25 in 35 Din.

Sadni obrači po 44 Din.

Pasti za voluharje od 8—12 Din, cevke po 10 Din.

Lopate za štihanje, navadne, za člane 24 Din, za nečlane 25 Din.

Lopate za štihanje, Kunde, za člane 60 Din, za nečlane 63 Din.

Lopate za nakladanje (zajemalke) po 24 Din.

Grablje, železne, 10—16 zob, za člane po 11, 14, 17 in 18 Din, za nečlane vsake grablje 1 Dir dražje.

Grablje na valj, 5 in 10 zob, 80 Din.

Vile, železne, s tremi roglji po 14 Din, s štiri-rimi po 15 Din.

Vilaste lopate Kunde za rahljanje zemlje, za člane po 100 Din, za nečlane 105 Din.

Vile, garantirane, s tremi roglji 23 Din, s štiri-rimi 28 Din.

Vrtno zalivalke „Jajag“ 31 155 Din, 101 160 Din, 121 180 Din, 141 200 Din, 161 215 Din.

Motike sejalne, za člane komad 45 Din, za nečlane 47 Din.

c) Škropilnice za sadno drevje in vrtove.

Ročna škropilnica „Kleines Wunder“ 750 Din.

Ročna škropilnica „Nova“, 1½ l vsebine 190 Din, „Dresdensia“ ¼ l 32 Din, ½ l 45 Din.

Samodelna nahrbtna škropilnica A. H. 20, tvrdke Nechvile po 1150 Din z bambusovo cevjo vred; Vega, francoski sistem, po 1340 Din.

Samodelne nahrbtnne škropilnice Kovina: 8 l Din 1000.—, 12 lit. Din 1150.—, 16 lit. Din 1250.— z bambusovo cevjo vred.

Prevozna škropilnica za sadno drevje in hmelj „Vindex“, ročno prevozna z 5 m gumijevimi cevmi, 2 podaljška po 75 cm in patentnim razpršilnikom po Din 0000.—.

Prevozna škropilnica „Kovina“ po Din 2600.—.

Razpršilniki „Flick“ za visoko drevje po 110 Din komad.

Razpršilnik „Kovina“ po 35 Din.

Vinogradniške in kletarske potrebščine.

a) Zatiralna sredstva proti boleznim in škodljivcem na vinski trti.

Modra galica, 6 Din, na drobno; za vagonko naročilo veljajo posebne cene.

Žveplo, dvojno vitilirano po 3.75 Din za kg.

Salofidin (antiklor natrijev tiosulfat), vreče po 100 kg po 6.30 Din za kg, v manjših količinah po 6.50 Din za kg.

Uranja zelenilo, v zavitkih po 15 dkg 15 Din, ½ kg 25 Din, 1 kg 50 Din.

b) Škropilnice in razni predmeti.

Rafija, ličje po 13 Din kg.

Trtne škropilnice, bakrene, original Vermorel 440 Din, original Austria 000 Din, Jubila 440 Din, Rex Din 510.—

Potrebščine k škropilnicam: Kolenca po 10 Din, dvojni razpršilnik 60 Din, prehodna pipa s cedilom Nechvile 90 Din, razpršilnik „Flick“ spodnji 40 Din, navadni razpršilnik, kapica 10 Din, igla 6 Din.

Gumijeve cevi za škropilnice 10×3 po 13 Din, 13×3 po 16 Din, drobne za vino po 7 Din za meter.

Gumijeve kroglice po 2—2.50 Din.

Gumijeve plošče po 10 Din za komad.

Gumijevi trakovi kg 120 Din.

Žveplalniki, ročni, po 80 Din za komad.

c) Kletarske potrebščine.

Azbest Clarit za čiščenje vina po 80 Din za kg.

Eponit za čiščenje vina po 45 Din za kg.

Kalimetabisulfit 10 g po 0.75 Din, 1 kg 50 Din.

Žveplovi trakovi na azbestu po 16 Din za kg.

Tanin ali česlovina popolnoma čisti, brez tujega okusa in duha za čiščenje in boljše ohranitev vina, 5 dkg 40 Din, 10 dkg 60 Din, ¼ kg 120 Din.

Želatina, najbolje kakovosti za čiščenje vina (za odpravo zopernega duha, motnosti itd.) 5 dkg 30 Din, 10 dkg 50 Din, ¼ kg 80 Din, 1 kg 320 Din.

Kalijeva lužnina za določanje kisline v moštih, vinu in brezalkoholnih pijačah, ¼ l 20 Din, ½ l 35 Din, 1 l 65 Din, brez steklenice.

Kipelne vehe, steklene, male po 75 Din, velike po 95 Din.

Kipelne vehe lončene velike 20 Din, male 15 Din.

Mollenkopfov kislinomer, komad 100 Din.

Klosterneuburške mošne tehtnice, uradno preskušene, navadne 45 Din komad, žepna oblika 45 Din komad.

Alkoholometer za merjenje žganja, uradno preskušen, od 5—70 %, 100 Din.

Ebulioskop Maligand, uradno preskušen, 680 dinarjev.

Vinske in sadne stiskalnice z vsebino 45 litrov 650 Din, 100 litrov 1650 Din.

Sadni mlin Weiss 2500 Din.

Sadni mlin Č. 1200 Din.

Živinorejski in mlekarški predmeti.**a) Živinorejski predmeti.**

Telečji napajalniki po 80.— Din.

Gumijevi seski za napajalnike, za člane po 24 Din, za nečlane po 25 Din.

b) Mlekarške potrebščine.

Posnemalnik Vega E za 75 l po 1200 Din; F2 za 140 l 1700 Din.

„Baltic“ posnemalnik D3 za 130 l, s podstavkom 1800 Din.

Posnemalnik „Milena“ 35 litrov po Din 860.—, 45 litrov po Din 980.—, 60 litrov po Din 1100.—.

Obročji za posnemalnike, mali po 5 Din, veliki po 10 Din.

Pinje, št. 1 za 5 l po 620 Din, št. 2 za 10 l po 750 Din.

Laktodensimeter (za določanje gostote mleka po profesorju Gerberju) 40 Din.

Sirišče, dansko, originalno Hansenovo, v prahu (iz Kodanja), v škatljicah po 25 g 14 Din, 50 g 26 Din, 250 g 110 Din, 500 g 210 Din.

Brzoparilnik Alfa, s pocinkanim kotlom, 80 literski po 2060 Din, 200 literski po 3350 Din.

Brzoparilnik domači 80 lit. 1100 Din.

c) Živinozdravniški predmeti.

Živinozdravniški predmetj (češki izdelek):

Požiralnikove cevi, za teleta 70 Din, za goved za člane 255 Din, za nečlane pa 260 Din.

Trokarji za teleta, za člane 45 Din, za nečlane 48 Din; za goved za člane po 50 Din, za nečlane 53 Din.

Irigatorji, kompletni (po 3 l), za člane po 70 Din, za nečlane 75 Din, (po 2 l) 65 Din, za nečlane 70 Din.

Škarje za obrezovanje parkljev, za člane po 200 Din, za nečlane 205 Din.

Zaustavljachi, ponikljani, 60 Din.

Mlečni katetri po 7 Din.

Obroči za bike, navadni za člane 15 Din, za nečlane po 16 Din.

Toplomeri za merjenje vročine, za člane po 25 Din, za nečlane 26 Din, odnosno za člane 30 Din in nečlane 31 Din.

d) Perutninarski predmeti.

Znamke za perutnino, celoloidne, po 0.30 Din za komad, aluminijaste s številkamj po 0.75 Din za komad, ušesne znamke za živino po 1.50 Din za komad.

Aparat za kapunjenje Din 265.

Tehtnica za jajca, za člane 55 Din, za nečlane 60 Din.

Poljedelsko orodje in stroji.**a) Plugji in plužni deli.**

Sackovi plugji in plužni deli: D9SS po 1200 Din, D8MN po 1100 Din, D7MN po 1060 Din, D6MNR 860 Din, D5MNR 760 Din, D6X po 760 Din, B6E 760 Din.

Plugji tovarne Lesce: „Juno“ 7D Din 1020.—, „Beno“ 7K Din 990.—, „Jovo“ 6 Din 905.—, „Mato“ 6E Din 905.—, „Pero“ 5 Din 905.—, „Simo“ 4 Din 925.—, „Lado“ 3 Din 1020.—, „Tomo“ 2F Din 575.—.

Obračevalni plug, dvojni obračevalni plug BW5 po 1700 Din.

Dvobrazdni plug, lahki ZRB6 po 1100 Din.

Glave: D9SS po 380 Din, D6 po 260 Din, D8MN po 400 Din, D8SS po 350 Din, D6MN 270 Din, URB za lesene pluge 150 Din, dvobrazdni SUN 420 Din, obračevalna HNW5 in 7 po 470 Din, osipalna DHUN 480 Din.

Lemeži za D7 po 35 Din, za D6 po 30 Din, za obračevalne pluge po 35 Din.

Plazi za D6 in D7 po 30 Din za komad.

Črtala za D7 in D6 po 30 Din za komad.

Deske, Sack, za D7MN po 100 Din, za D8MN po 140 Din.

Plužna s peresnim podzemeljskim rahljačem, sistem Bendhack, po 1200 Din.

Izruvač za krompir, sedemdelni, ostane za nečlane 340 Din.

Osipalnik DHUN po 750 Din, BHR po 380 Din.

b) Njivske brane.

Dvodielna 4b, široka 166, težka 62 kg, 700 Din.

Trodielna IVa, široka 2.50, težka 92 kg, 1300 Din.

Dvodielna Ia, široka 2 m, težka 88 kg, 1350 Din.

Trodielna Ia, široka 2.25 m, težka 107 kg, 1450 Din.

c) Travniške brane.

Travniške brane z zvezdnimi členki: Z1 široka 1.50 m, težka 44 kg, 740 Din; Z2 široka 1.85 m, težka 52 kg po 810 Din; Z3 široka 1.50 m, težka 50 kg po 800 Din;

z noži: N3, široka 1.80 m, težka 78 kg 1030 Din; N2, široka 1.50 m, težka 67 kg po 920 Din.

Kombinirana travniška in njivska brana KW1, dvodielna, široka 1.50 m, težka 60 kg po 600 Din, njivska brana KW2, široka 2.25 m, težka 88 kg, trodielna po 1000 Din.

Brane na krožnike SE 10L 3500 Din.

d) Planeti ali okopalniki.

Planet št. 8 — kot okopalnik, osipalnik in kultivator, globočina izpremenljiva, teža okoli 40 kg, 700 Din; štev 18 180 Din.

Glave za planet, komad po 150 Din.

e) Sejalni stroji.

Sejalni stroj Sack, 1.50 m širok, devetvrstni BETTA po 4500 Din; H9 po 2700 Din.

Pracrerjev sejalni stroj „Budučnost“, trinajstvrstni po 4500 Din, petnajstvrstni po 4800 Din.

Senior ročne sejalice, H po 920 Din, L4 po 1150 Din.

f) Slamoreznice.

Slamoreznice Borek: VFSR12 z verigo po 2000 Din, FVS14 z verigo po 2000 Din, Volga na pogon 3150 Din, Mirna VFS12 po 1750 Din, 10 col 1650 Din.

g) Gnojnične sesalke.

Sesalke Monachia (gnojne pumpe) 330 cm za člane po 850 Din, 360 cm po 860 Din, 390 cm po 900 Din, 420 cm po 930 Din, 450 cm po 950 Din, 290/420 cm po 1050 Din; za nečlane vsaka sesalka 20 Din dražje.

Sesalke, domači izdelek, v dolžini 3 m za člane 500 Din, 3.90 m 605 Din; za nečlane vsaka sesalka 20 Din dražje.

Sesalke, F450 za člane 1000 Din, za nečlane 1020 Din.

Sesalka „Kremžar“, dolžina 3 m za člane 1050 Din, 3.50 m po 1100 Din, 4 m 1150 Din; za nečlane vsaka sesalka 20 Din dražje.

Razpršilnik za gnojnične sode po 95 Din.

Ježekove gnojnične sesalke, 350 cm za člane 950 Din, 370 cm 1000 Din, 400 cm 1000 Din, 450 cm 1050 Din; za nečlane vsaka sesalka 20 Din dražje.

h) Trijerji in čistilniki.

Trijerji (originalni Hedovi), II/2 po 3800 Din, V/2 po 6300 Din.

Žitočistilniki: „Č“ 1000 Din, „K“ 1350 Din. Sortator Banat 2200 Din.

i) Razni stroji in orodja.

Mlatilnice Paternioner — na motorni pogon 1800 Din; na ročni pogon 2200 Din, na pogon na vitelj 2380 Din.

Vitelj (gepelj) GEF po 2000 Din; transmisija za vitelj E po 1630 Din, D800 po 540 Din.

Bencin motorji Lorenz, 3—4 KS 9500 Din.

Kose, za člane 25 Din, za nečlane 26 Din.

Kosilnice, dvovprežne „Knotek“ s 16 in 18 zobmi 4300 Din.

Kolo za kosilnico (nosilno kolo za drog) 350 Din.

Odlagalna priprava pri kosilnici žita 700 Din.

Robkač za koruzo, mali ročni po 65 Din, EMR po 1000 Din.

Drobiljač (šrotar) za oves EMO, po 1500 Din.

Brzoklepalnik „Stubai“ po 375 Din za kom. Repozernice, domače, male po 370 Din, velike po 700 Din.

Umetna gnojila.

Člani imajo poseben popust, ako se izkažejo z legitimacijo in ako gnojilo plačajo takoj pri prevzemu v skladišču. Pri pisemnih naročilih je rok plačila za dosego popusta 20 dni od datuma računa; sicer veljajo iste cene kot za nečlane.

Umetno gnojilo	Vsečina v %			Prodajna cena v Din za 100 kg							
	dušika	fosforne kisline	kalija	pri vagonem odjemu		pri odjemu na vreče iz skladišča					
				franko	cena Din	Ljubljana	Maribor	Celje	Novo mesto	Konjice	Pucanci
a) Dušičnata gnojila:											
čilski soliter	16			vsaka post.	285	290	290	290	290	290	290
apneni dušik v vrečah	16			"	180	183	183	183	183	183	183
v ploč. posodah	16			"	195	200	200	200	200	200	200
apnena sečnina	16			"	255	258	258	258	258	258	258
sečnina	40			"	612	615	615	615	615	615	615
b) Fosfornokisla gnojila:											
rudninski superfosfat	16			"	95	98	98	98	98	98	98
kostni superfosfat	18 ^{15/20}			"	115	118	118	118	118	118	118
Thomasova žindra razklejana kostna moka	19 ^{15/20}			Ljubljana*							
	30 ^{15/20}			"	97	100	103	103	103	103	104
c) Kalijeva gnojila:											
kalijeva sol			40	"	155	158	158	158	158	158	158
d) Mešana gnojila:											
nitrofoskal-Ruše	4	8	8	vsaka post.	140	143	143	143	143	143	143
nitrofoskal I.	8	6	8	"	170	173	173	173	173	173	173
nitrofos	4	12		"	130	133	133	133	133	133	133
surova kostna moka	4	12		Ljubljana	97	100	103	103	103	103	104
rožena moka	5	12		nakladalna postaja	217	220	223	223	223	223	124
e) Apneni prah (samo vagonse pošiljatve)											

po najnižji dnevni ceni

Tomaževa žindra, 18% fosforne kisline po 134 Din za 100 kg. Vagonška dobava po dogovoru. Vsak % fosforne kisline po 6 Din več za 100 kg. Opozarjamo vse naročnike, da se ne moremo vezati na 18%no blago, ker moramo prevzeti žindro od tovarne le od 18—20%. Tovarne zmorejo blago dobavljati le po izpadu produkcije.

Cene za polvagonski odjem in kombinirane pošiljke raznih gnojil se odredajo od primera do primera. Pri odjemu gnojil na drobno, so cene primerano zvišane. Vse navedene cene veljajo do nadaljnjega ter se morejo po nabavnih stroških menjati. * Po dnevnih cenah.

Važno za osnovne in kmetijske šole!

Kmetijska družba v Ljubljani je založila 6 stenskih slik od trav, detelj in raznih krmskih rastlin v velikosti 70 × 50 cm s primernim obešalom in okvirjem.

Slike so umetniško izdelane po naravi v barvah in služijo kot izborno učilo za spoznavanje naših glavnih krmskih rastlin. K vsaki seriji se doda po ena knjižica s kratkim opisom vsake rastline.

Vseh šest slik s knjižico in poštnino vred stane Din 100.—. Priporočamo takojšnjo nabavo tega učila, dokler je še v zalogi, ker bo vsakemu učitelju služilo kot dober pripomoček pri pouku.

'Svoji k svojim!'

**Čuvajmo
Jugoslavijo!**

KREDITNI ZAVOD ZA TRGOVINO IN INDUSTRIJO

LJUBLJANA, Prešernova ulica šte. 50
(v lastnem posloppju).

Telefon: 3781 — 3782 — 3783 — 3784 — 3785.

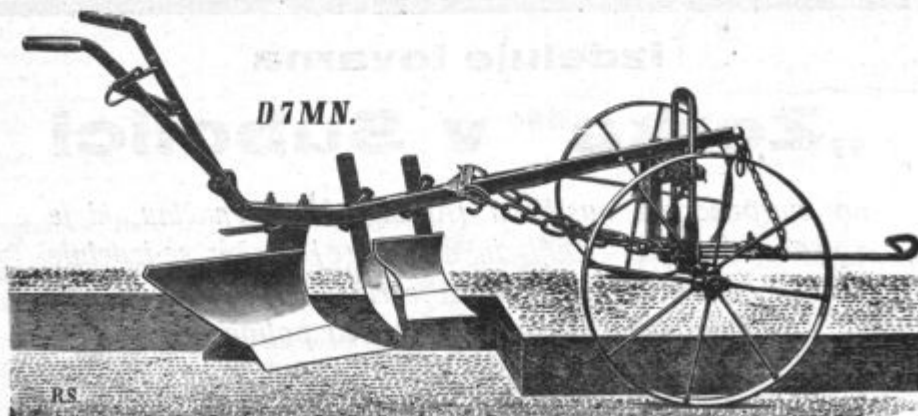
Brzjavni naslov: Kredit Ljubljana.

Obrestovanje vlog, nakup in prodaja vsakovrstnih vrednostnih papirjev, deviz in valut, borzna naročila, predjmi in krediti vsake vrste, eskompt in inkaso menic in kuponov, nakazila v tu- in inozemstvo. Safe-deposits itd.

RUD. SACK,

Leipzig — podružnica Wien

**tovarna po-
ljedeljskih
strojev in
orodja**

V zalogi pri Kmetijski družbi v Ljubljani, Mariboru in Celju.

POZOR! SADJARJI!

Neizmerno škodo povzročajo našemu sadjarstvu **SLIVIN (če-
špljin), KAPAR, LISTNE UŠICE, KRVAVA UŠ.** Proti tem
škodljivcem učinkuje povsem zanesljivo **APHIDON**

zelo enostaven v uporabi. Učinkuje že v zelo blagi koncentraciji, je torej nadvse ekonomičen.

Proti kaparju uporabljamo 1 1/2 - 2 0/10 - tno raztopino.
Proti listni ušici " 0.5 - 1 0/10 - tno raztopino.
Proti krvavi uši " 2 0/10 - tno raztopino.

Dobi se v originalnih pločevinastih posodah po 1, 5 in 30 litrov.

Ko sadno drevje obrežemo, krone razredčimo in sploh drevje očistimo, škropimo nasade s SOLBAR-om
proti škrlupu in plesni ter raznim drugim živalskim škodljivcem. Solbaru lahko dodamo APHIDONA
v istem razmerju kakor vodi. — Zahtevajte obširna navodila in prospekte!

„JUGEFA“ k. d. oddelek za zaščito rastlin, Zagreb, Preradovičeva 15.

Ta in druga sredstva za zaščito rastlin se dobe pri: Kmetijski družbi v Ljubljani, Celju in Mariboru.

Najuspešnejše sredstvo za rejo
domače živine je brezdvomno

MASTIN

ki pospešuje rast, odebeltiv, in omastitev domače,
posebno klayne živine. — Jasen dokaz neprecenljive
vrednosti „MASTINA“ so brezštevilna zahvalna pisma

Cena: 5 škat. 46 Din, 10 škat. 80 Din

Lekarna TRNKOCZY
LJUBLJANA, Mestni trg 4 (Zraven Rotovža)

Kovači!

Prvovrsten KOKS

po nižanih cenah Vam nudi domača
tvornica:

Mestna plinarna - Ljubljana
Resljeva c. 28.

Za spomladansko gnojenje priporoča Tvornica za dušik d. d. Ruše

Nitrofoskal-Ruše, za krompir;

Nitrofoskal-I, za zelenjavo, vinograde in sadje;

Nitrofos, za žita;

Apneni dušik, za travnike oves, koruzo;

Apneno sečnino za pomoč vsem ostalim kulturam.

Naročajte skupno preko Kmetijskih podružnic pri Kmetijski družbi!

Kužni katar sramnice

in kužno zvrženje pri kravah škoduje tudi mlečnosti. Odvračevalno sredstvo „Bissulin“! Dobiva se samo na živinozdravniški recept. Najmanje tvorniško pakovanje 25 svečic. Nepokvarljivo, brez duha, nestrupeno. Proizvajalec: H. Trommsdorff, Chem. Fabrik,

Aachen.

Zastopnik: „LYKOS“ Mr. K. Vouk, Zagreb
Jurjevska ul. 8.

HOTEL ŠTRUKELJ LJUBLJANA, Kolodvorska ulica

se priporoča potujočemu občinstvu za prenočevanje!

Centralna kurjava. Tekoča voda.

Znižane cene: Kosilo Din 10[—]. Večerja Din 8[—].

Po zelo niski ceni vam nudi vse potrebščine za **krojače, šivilje**, šolske in pisarniške potrebščine trdka:

ANA JANEŽIČ, LJUBLJANA FLORJANSKA UL. 14

Istotam dobite tudi šopke in vence za neveste, opreme za novorojenčke, kakor tudi predtiskarijo ročnih del.

Laneno olje, firnež, barve, lake, kit, lan. tropine

ter vse v to stroko spadajoče blago prvovrstne kakovosti po solidnih cenah in točni poštežbi, najugodnejše kupite pri domačem podjetju

MEDIČ-ZANKL

tovarne olja, lakov in barv
družba z o. z., lastnik FRANJO MEDIČ

Centrala v Ljubljani, podružnice v Mariboru in Novem Sadu. — Tovarne v Ljubljani, Medvodah in Domžalah

Denar naložite najbolje in najvarneje pri domačem zavodu

KMETSKE HRANILNI IN POSOJILNI DOM

registrovana zadruga z neomejeno zavezo
V LJUBLJANI, TAVČARJEVA (SODNA) ULICA 1

Vloge na knjižice in tekoči račun obrestuje po 4%, brez odpovedi, pri trimesečni odpovedi po 5%. **Stanje vlog 35.000.000 Din. — Rezerve 1.200.000 Din.** Jamstvo za vloge presega večkratno vrednost vlog. Vložne knjižice drugih zavodov sprejema brez prekinjenja obrestovanja. Posojila daje proti poroštvu, na vknjižbo in proti zastavi premičnin in vrednostnih papirjev ter dovoljuje kredite na tek. računu pod najugodnejšimi pogoji. — **Blagajniške ure:** Ob delavnikih od 8—12 1/2 in od 3—4 1/2, le ob sobotah in dnevih pred prazniki od 8—12 1/2 ure

Za uredništvo odgovarja: Fr. Kafol. — Izdajatelj za Kmetijsko družbo: Oton Detela.
Tisk J. Blasnika nasl. Univerzitetna tiskarna in litografija, d. d. v Ljubljani. — Odgovoren L. Mikuš.

Kmetska posojilnica ljubljanske okolice reg. zadruga z neomejeno zavezo v Ljubljani

Obrestuje hranilne vloge po najvišji meri.
Ustanovljena 1881.
Stanje vlog nad 200.000.000[—] Din.

Kupujemo vinski kamen (birsa)

in suhe drože:

A. RESMAN, k. d. ZAGREB, Ilica 223.

Sadjarji!

Preiskave znanstvenikov in dolgoletne izkušnje praktikov so pokazale, da je

ARBORIN

neprecenljiv za pomladansko pokončavanje sadnih škodljivcev.

„CHEMOTECHNA“, družba z o. z.,
Ljubljana, Mestni trg 10.

Imenovana trdka izdeluje tudi
Cepilno smelo najfinejše kakovosti.

J. BLASNIKA NASL.

Univerzitetna tiskarna

LITOGRAFIJA OFFSETTISK KARTONAŽA
ZALOŽNIŠTVO VELIKE PRATIKE
VREČICE ZA SEMENA

Najstarejši grafični zavod Jugoslavije
Izvršuje vse tiskovine najceneje in najsolidnejše

USTANOVLJENA LETA 1828

Telefon 2847.

Brzjavni: „Kmetijski dom“.

Rač. pošt. hran. št. 14.257.

Žiro račun: Narodna banka

Podružnici v

Kamniku in Mariboru